

RAPORT WIZYTACJI (ocena programowa)

dokonanej w dniach 31 maja - 1 czerwca 2014 r.
na kierunku *zarządzanie* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych
realizowanym na poziomie studiów pierwszego stopnia
o profilu praktycznym na Wydziale Zarządzania w Filii w Elku
Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku.

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Danuta Strahl – członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Tadeusz Kufel – członek PKA
- prof. dr hab. Jerzy Węclawski - ekspert PKA
- mgr Hanna Chrobak-Marszał – ekspert PKA – ekspert formalno-prawny
- Agnieszka Marchlewska – ekspert PKA – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Wizytacja na Wydziale Zarządzania Filii w Elku Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku na kierunku *zarządzanie* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2013/2014. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz trzeci.

Pierwsza ocena jakości kształcenia na tym kierunku studiów odbyła się w roku 2003 i zakończyła wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała Nr 86/2003 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 27 lutego 2003 r.). Kolejna ocena jakości kształcenia na tym kierunku studiów odbyła się w roku 2008 i zakończyła wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała Nr 339/2008 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 12 czerwca 2008 r.).

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1).

Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku rozpoczęła działalność od prowadzenia kształcenia na kierunku *zarządzanie i marketing* na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej nr DNS-3-0145/TBM/59/93 z dnia 1 czerwca 1993 r. nadającej

uprawnienia do prowadzenia wyższych studiów zawodowych. Na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej nr DNS-1-0145-156/AM/Rej.23/99 z dnia 29 lipca 1999 r. Uczelnia otrzymała zgodę na utworzenie Wydziału Zamiejscowego w Ełku i uprawnienie do prowadzenia studiów pierwszego stopnia na ocenianym kierunku. Na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej i Sportu nr DSW-2-0145-104/IW/Rej.23/01 z dnia 12 grudnia 2001 r. Uczelnia otrzymała zgodę na przekształcenie wydziału zamiejscowego w Ełku w Filię w Ełku Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku. Na mocy Uchwały nr 2 z dnia 30 września 2011 r. Senat pozytywnie zaopiniował połączenie Wydziału Nauk Humanistycznych oraz Wydziału Zarządzania i Marketingu w Wydział Zarządzania filii w Ełku.

Strategia Uczelni została zatwierdzona – zgodnie z przepisami Statutu Uczelni – Uchwałą Senatu Nr 9 z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie uchwalenia Strategii Rozwoju Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku, która stanowi załącznik do tej uchwały. W dokumencie tym zatwierdzona została również misja Uczelni. Natomiast *Zarządzeniem* nr RK/0210/04/12 z dnia 30 kwietnia 2012 r. wprowadzono w życie uchwalona przez Senat Strategię Rozwoju.

Zwraca się uwagę na fakt, iż w dokumencie tym nie określono horyzontu czasowego.

Natomiast na Wydziale Zarządzania Filii w Ełku Strategia Rozwoju Wydziału Zarządzania została zatwierdzona Uchwałą nr 1/2014 Rady Wydziału z dnia 28 lutego 2014 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Wydziału Zarządzania.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu wraz z listami obecności w powyższych sprawach. W posiedzeniach oraz procedurze tworzenia tych dokumentów nie uczestniczyli interesariusze zewnętrzni.

Procedury związane z utworzeniem kierunku zostały zachowane, tj. odbywały się zgodnie z zapisami w Statucie, po pozytywnym zaopiniowaniu dokumentów przez Senat oraz skierowaniu przez Rektora Uczelni stosownego wniosku do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Koncepcja kształcenia kierunku *zarządzanie* –profil praktyczny nawiązuje w szczególności do lokalnych warunków, a więc do misji Wydziału, która zakłada czynny udział społeczności akademickiej „w procesie budowy nowoczesnego społeczeństwa opartego na wiedzy w północno-wschodniej Polsce poprzez kształcenie i doksztalcanie kadr dla współczesnej gospodarki w warunkach zmieniającego się otoczenia”. Lokalizacja Wydziału pozwala na kształcenia młodzieży Ełku i okolic. Program studiów bazuje na aktualnych osiągnięciach dyscypliny nauki o zarządzaniu. Koncepcja kształcenia wpisuje się również w założenia strategiczne Wydziału określone w Strategii Rozwoju. Rozmowa z kadrą akademicką wskazała, iż koncepcja profilu praktycznego była dyskutowana i jest realizowana poprzez: znaczący udział kadry z doświadczeniem zawodowym jak i zajęcia projektowe. Poszczególني nauczyciele akademicy przedstawiali sposoby prowadzenia. CELE strategiczne uczelni macierzystej to: Uzyskanie przewagi konkurencyjnej na poszczególnych kierunkach i specjalnościach studiów między innymi poprzez lepszą jakość programów kształcenia oraz procesu dydaktycznego w porównaniu z innymi uczelniami na lata.

1. Ciągłe dostosowywanie programów studiów i efektów kształcenia do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy oraz preferencji pracodawców.
2. Jak najszybsze zahamowanie spadku liczby studentów rekrutujących się na Wydział.
3. Uzyskiwanie założonych efektów kształcenia zapewniających trwałe zadowolenie: studentów, absolwentów i ich pracodawców.
4. Wspieranie pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału w procesie uzyskiwania stopni i tytułów naukowych.
5. Partycypowanie w utrzymywaniu przez Uczelnię płynności finansowej i wypracowywaniu nadwyżki finansowej niezbędnej do realizacji celów rozwojowych i inwestycyjnych.
6. Ciągłe dostosowywanie programów studiów i efektów kształcenia do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy oraz preferencji pracodawców.

7. Jak najszybsze zahamowanie spadku liczby studentów rekrutujących się na Wydział.
8. Uzyskiwanie założonych efektów kształcenia zapewniających trwałe zadowolenie: studentów, absolwentów i ich pracodawców.
9. Wspieranie pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału w procesie uzyskiwania stopni i tytułów naukowych.
10. Partycypowanie w utrzymywaniu przez Uczelnię płynności finansowej i wypracowywaniu nadwyżki finansowej niezbędnej do realizacji celów rozwojowych i inwestycyjnych.

W procesie kształcenia Wydział Zarządzania wprowadza innowacje dające mu przewagę konkurencyjną nad innymi wydziałami o podobnym profilu studiów na innych uczelniach w regionie i kraju. Głównym celem kształcenia na kierunku *Zarządzanie* jest przekazanie studentom wiedzy i umiejętności umożliwiających prowadzenie własnej działalności gospodarczej lub osiągnięcie sukcesu na poszczególnych szczeblach kierowniczych w różnorodnych organizacjach nastawionych na zysk, jak i typu non-profit. Program studiów został opracowany w taki sposób, aby Uczelnię opuszczali absolwenci o wszechstronnej, interdyscyplinarnej wiedzy z zakresu zarządzania wraz z umiejętnościami praktycznego zastosowania w pracy zawodowej bogatego zbioru metod i technik: organizatorskich, finansowych, marketingowych, logistycznych i innych, w zależności od wybranej przez siebie specjalności.

Spotkanie z kadrami wyraźnie przybliżyło obraz koncepcji kształcenia. Kadra wymieniała w dyskusji formy prowadzenia zajęć, które są właściwe dla praktycznego profilu kształcenia. Przedstawiono zadania inkubatora przedsiębiorczości jako wspomaganie profilu praktycznego. Wydział w strategii dokonał analizy konkurencji i pozycjonowania swojej działalności. Zgodnie ze *Strategią rozwoju Wydziału Zarządzania* można wskazać, że celami głównymi jednostki są sformułowane w strategii kierunki działań między innymi:

- Systematyczna ocena i selekcja kadry w celu doskonalenia jakości zajęć dydaktycznych i podnoszenia satysfakcji studentów;
- Rozwój kontaktów z przedstawicielami praktyki gospodarczej wspomagającej badania naukowe i procesy dydaktyczne;
- Głównym celem w koncepcji kształcenia jest przekazanie studentom wiedzy i umiejętności.

Zarówno cele strategiczne Wydziału wpisują się również w misję i strategię Uczelni zgodne z misją Uczelni określoną w *Strategii WSiFiZ w Białymstoku* (punkt 1), w szczególności w zakresie doksztalcania kadr dla gospodarki zgodnie z reformą systemu nauki i szkolnictwa wyższego, z uwzględnieniem procesów globalizacji i pogłębiającej się integracji europejskiej w warunkach otwartego rynku pracy.

Cele kształcenia na kierunku *Zarządzanie* korespondują z głównymi kierunkami działań Uczelni (głównie podpunkty 1, 5 i 7 części 2 Strategii WSiFiZ).

Oferta kształcenia zakłada kształcenie specjalnościowe, które wspomaga dostosowanie się oferty do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz reagowanie elastyczne zmieniającego się otoczenia: *zarządzanie* logistyką, *zarządzanie* lokalne i administracja, informatyka w zarządzaniu, finansach i rachunkowości.

1.2

Przeprowadzona wizytacja, rozmowy ze studentami oraz kadrami akademicką pozwalają uznać iż interesariusze wewnętrzni biorą udział w budowaniu koncepcji kształcenia.

W procesie kształtowania koncepcji kształcenia na kierunku *Zarządzanie* brali udział zarówno interesariusze wewnętrzni (studenci i pracownicy Wydziału), jak i zewnętrzni. Wśród interesariuszy zewnętrznych należy wyróżnić głównie właścicieli lokalnych przedsiębiorstw oraz przedstawicieli: instytucji okołobiznesowych, jednostek administracji publicznej i władz lokalnych, regionalnych i krajowych. Konsultacje dotyczące koncepcji

kształcenia odbywały się przede wszystkim w ramach Forum Menedżerów, czyli spotkań panelowych organizowanych cyklicznie przez Wydział Zarządzania. Rozmowy z praktykami otoczenia gospodarczego, władzami powiatu, gminy i miasta we wcześniejszych latach wykazały stosowność modułów specjalizacyjnych realizowanych na Wydziale. Spotkania Dziekana Wydziału z władzami samorządowymi odbywały się także w trakcie osobistego ich uczestnictwa podczas: inauguracji roku akademickiego, konferencji, dni otwartych Wydziału oraz innych uroczystości i spotkań okolicznościowych. Dyskusje na temat programów kształcenia miały również miejsce w gronie wszystkich pracowników Wydziału (nie tylko zaliczanych do minimum kadrowego) oraz przedstawicieli studentów podczas spotkań Rady Wydziału Zarządzania. Przedstawiciele Samorządu Studentów brali czynny udział w zebraniach z pracownikami Wydziału dotyczących analizy kierunkowych efektów kształcenia.

Udział studentów w ustalaniu koncepcji kształcenia. Samorząd Studencki zgodnie z art. 68 ust.1 ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym opiniuje plany i programy studiów. Studenci wizytowanego kierunku studiów w pełni uczestniczą w procesie ustalania koncepcji kształcenia oraz włączeni są w prace nad określaniem celów i efektów kształcenia. Podczas posiedzeń Wydziałowej Komisji ds. Weryfikacji Zakładanych Efektów Kształcenia i Monitorowania Programu Kształcenia studenci wspólnie z kadrami naukowo-dydaktyczną konsultują koncepcję kształcenia i kwestie efektów kształcenia. Z odpowiednim wyprzedzeniem przedstawiciele studentów będący członkami ww. gremiów otrzymują materiały będące przedmiotem dyskusji posiedzeń, co umożliwia im skonsultowanie zmian i poinformowanie pozostałych studentów o aktualnych pracach nad programem kształcenia. Aktywność podejmowaną w tym zakresie przez studentów oraz ich udział w całym procesie należy ocenić pozytywnie. Ponadto podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA, studenci wyrazili opinię, że poprzez wskazane wyżej rozwiązania mają poczucie odpowiedniego wpływu na kształt programu studiów.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego (ocena: w pełni,)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1)

Koncepcja kształcenia na kierunku *zarządzanie* wpisuje się zarówno w misję jak i strategię Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku i przede wszystkim nawiązuje do warunków lokalnych, a więc realizuje cele strategiczne Wydziału i Filii w Elku .

1.2)

Kadra akademicka, studenci oraz przedstawiciele otoczenia społeczno- gospodarczego regionu Elku uczestniczą aktywnie w budowaniu koncepcji kształcenia, profilu i efektów kształcenia tym kierunku.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

Uchwałą Nr 1 z dnia 22 czerwca 2012 r. Senat określił - zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji – efekty kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych w Uczelni od roku akademickiego 2012/2013, w tym dla ocenianego kierunku studiów określając dla kierunku *zarządzanie* profil praktyczny. Uchwałą nr 10 z dnia 15 marca 2013 r. Senat zmienił

wymienioną wyżej uchwałą wprowadzając na ocenianym kierunku dodatkowy kierunkowy efekt kształcenia.

Na mocy Uchwały nr 2/2012 z dnia 9 czerwca 2012 r. Rada Wydziału Zarządzania Filii w Ełku przyjęła projekt efektów kształcenia dla prowadzonych kierunków studiów realizowanych od roku akademickiego 2012/2013, w tym dla ocenianego kierunku *zarządzanie* określając profil praktyczny, zaś Uchwała Nr 3/2012 z dnia 9 czerwca 2012 r. wprowadziła od roku akademickiego 2012/2013 nowe programy studiów, w tym dla ocenianego kierunku.

Natomiast Uchwałą nr 3/2013 z dnia 26 kwietnia 2013 r. Rada Wydziału Zarządzania Filii w Ełku przyjęła wykaz efektów kształcenia realizowanych w roku akademickim 2013/2014, w tym dla ocenianego kierunku studiów, zaś Uchwałą nr 6/2013 z dnia 28 września 2013 r. Rada Wydziału przyjęła programy kształcenia realizowane od roku akademickiego 2013/2014, w tym dla ocenianego kierunku studiów.

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Senatu oraz Rady Wydziału w czasie których były zatwierdzone zostały wymienione wyżej dokumenty.

Oceniany kierunek studiów został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych i dyscypliny nauk o zarządzaniu. Kierunek studiów został zakwalifikowany do profilu praktycznego. Kształcenie prowadzone jest na poziomie studiów pierwszego stopnia w formie studiów niestacjonarnych. Po uwagach Zespołu oceniającego przekazanego na podsumowaniu wizytacji Senat Uczelni podjął uchwałę Nr 1 oraz nr 2 z dnia 13 czerwca 2014 roku o rozszerzeniu wykazu dyscyplin naukowych, w których określone są efekty kształcenia dla kierunku *zarządzanie*, co zawiera zał. Nr 11 oraz zał. nr 7 do wskazanych uchwał. Uchwały te zostały przesłane do Biura PKA. W uchwale tej wskazano oprócz dyscypliny nauki o zarządzaniu dodatkowo dyscypliny uzupełniające: finanse i ekonomia, co odpowiada opisowi efektów kształcenia.

Jako główny cel kształcenia na kierunku *zarządzanie* Uczelnia przyjęła przekazanie studentom wiedzy i umiejętności umożliwiających prowadzenie własnej działalności gospodarczej lub osiągnięcie sukcesu na poszczególnych szczeblach kierowniczych w różnych organizacjach nastawionych na zysk, jak i typu non-profit. Tworząc program kształcenia Uczelnia zmierzała do dostarczenia absolwentom wszechstronnej, interdyscyplinarnej wiedzy z zakresu zarządzania oraz wyposażenia ich w umiejętności związane ze stosowaniem w pracy zawodowej szeregu metod i technik organizatorskich, finansowych, marketingowych logistycznych i innych, w zależności od wybranej przez nich specjalności.

Kierunkowe efekty kształcenia zostały opracowane zgodnie z zasadami Krajowych Ram Kwalifikacji dla profilu praktycznego. Przyjęto 10 efektów kierunkowych w zakresie wiedzy wskazując ich odniesienia do 11 efektów obszarowych w zakresie nauk społecznych. Poza jednym mającym dwa odniesienia, wszystkie pozostałe efekty kierunkowe zostały odniesione do jednego efektu obszarowego. W zakresie umiejętności przyjęto 11 efektów kierunkowych odnosząc je bezpośrednio do 11 efektów obszarowych. Analogiczne rozwiązania przyjęto dla efektów kierunkowych w zakresie kompetencji społecznych, przyjmując 7 efektów odnosząc je bezpośrednio do 7 efektów obszarowych. Treści przyjęte dla kierunkowych efektów kształcenia w dużym stopniu odzwierciedlają treści obszarowych efektów kształcenia, powtarzając użyte w tych ostatnich sformułowania bądź modyfikując je nieznacznie przez wskazanie zastosowania dla nauk o zarządzaniu.

W sylabusach przedmiotów zostały określone założenia, cele przedmiotu oraz szczegółowe efekty kształcenia. Założenia i cele przedmiotów sformułowane są na różnym poziomie szczegółowości. Dla większości przedmiotów są stosunkowo rozwinięte i podane w układzie wiedzy, umiejętności i postaw jakie mają być przekazywane i kształtowane w ramach danego przedmiotu. Natomiast szczegółowe efekty kształcenia opracowano zgodnie z wytycznymi przyjętymi przez uczelnię w liczbie od 4 do 8 dla każdego przedmiotu. Nie dokonano ich podziału na efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych,

a jedynie zalecono przy ich prezentacji w sylabusie zachowanie takiej kolejności. Są jednak przedmioty, dla których opracowano jedynie dwa bądź trzy efekty szczegółowe. Dla każdego z efektów szczegółowych wskazano jego odniesienie do pojedynczego efektu kierunkowego.

Uczelnia włączyła do opracowania koncepcji kształcenia interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Jako interesariuszy wewnętrznych wskazała studentów oraz pracowników Wydziału. Pracownicy i studenci mieli możliwość wyrażania swoich opinii w ramach ogólnych spotkań tych grup oraz poprzez swoich przedstawicieli w organach kolegialnych. Natomiast opinie interesariuszy zewnętrznych zbierane były w ramach Forum Menedżerów oraz indywidualnych kontaktów dziekana Wydziału z przedstawicielami miejscowych instytucji samorządowych. Forum Menedżerów jest organizowane cyklicznie jako spotkania panelowe, w których biorą udział głównie właściciele lokalnych przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu oraz jednostek administracji rządowej i samorządowej.

W odniesieniu do ocenianego kierunku studiów można stwierdzić, że występuje niezbędna zgodność założonych celów oraz specyficznych i szczegółowych efektów kształcenia dla kierunku studiów, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Kierunek studiów jest odpowiednio powiązany z przyjętą w Uczelni koncepcją kształcenia i zamierzeniami odnośnie rozwoju kierunku. Specyficzne i szczegółowe efekty kształcenia są spójne. Przy opracowaniu efektów kształcenia i programu kształcenia uwzględniono w niezbędnym zakresie opinie i wymagania przedstawicieli praktyki gospodarczych i instytucji zatrudniających absolwentów. Nie zasięgnięto natomiast w formie zinstytucjonalizowanej opinii absolwentów.

Program kształcenia składa się z sześciu modułów: moduł kształcenia ogólnego, moduł podstawowy, moduł kierunkowy, moduł przedmiotów do wyboru, przedmioty wybieralne, moduł specjalnościowy. Każdy z modułów obejmuje grupę kilku do kilkunastu przedmiotów, ale nie opracowano modułowych efektów kształcenia czy innych elementów programu odnoszących się do poszczególnych modułów. Wyodrębnienie modułów ma zatem charakter formalny. Możliwość realizacji ogólnych i kierunkowych efektów należy w tej sytuacji analizować poprzez ocenę realizacji celów i efektów szczegółowych przyjętych dla poszczególnych przedmiotów. Cele dla większości przedmiotów zostały określone w sposób obszerny w podziale na odnoszące się do przekazywanej w ramach zajęć wiedzy, kształtowanych umiejętności i kompetencji społecznych. Tak określone cele w dużym stopniu pokrywają się z treściami programowymi i są w wielu przypadkach sformułowane obszerniej niż te treści. Cele i założenia przedmiotów są zgodne z przyjętymi dla nich szczegółowymi efektami kształcenia. Szczegółowe efekty kształcenia zostały sformułowane dla większości przedmiotów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Tego ostatniego zakresu brakuje jednak w odniesieniu do części przedmiotów. Np. dla przedmiotu Ochrona własności intelektualnej, który niewątpliwie powinien kształtować określone kompetencje społeczne, przewidziano w celach kształcenia nabycie przez studenta „postawy” polegającej na respektowaniu zasad ochrony własności intelektualnej, a nie sformułowano odpowiedniego efektu w zakresie kompetencji społecznych. Efektów w tym zakresie brakuje także dla Socjologii, Mikroekonomii, Prawa, Podstaw nauki o przedsiębiorstwie, Finansów przedsiębiorstw, zachowań organizacyjnych i innych przedmiotów, gdzie niewątpliwie powinny być sformułowane. Efekt w zakresie kompetencji społecznych „Potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy” określono dla Statystyki, a brak go jak wskazano dla Mikroekonomii. Zespół oceniający uważa, iż warto dokonać modyfikacji opisu efektów kształcenia na poziomie przedmiotów, uwzględniając ich podział na efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych i ujednolicając zapis dotyczący celów i efektów kształcenia.

Opracowano także sylabus dla praktyki zawodowej. Określono w nim założenia i cele praktyki wskazując elementy wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych rozwijanych w ramach tej formy zajęć. Elementem programu studiów są także wykłady prowadzone przez

praktyków, których celem jest przedstawienie „dobrych praktyk” w zakresie zarządzania wybranymi organizacjami.

Na podstawie powyższej analizy można zatem stwierdzić, że z punktu widzenia swojej struktury i powiązań realizacja celów i szczegółowych efektów kształcenia określonych dla poszczególnych przedmiotów pozwala na realizację ogólnych i specyficznych efektów kształcenia dla kierunku studiów *zarządzanie*, ale stopień upracticznienia ocenianego kierunku studiów, z uwagi na określone efekty, jest jeszcze dość niski.

Efekty kształcenia przyjęte dla ocenianego kierunku studiów są wywieszone w na tablicach informacyjnych na terenie Wydziału. Sylabusy przedmiotów dostępne są w elektronicznym systemie Recto.

Podczas pierwszych zajęć studenci ocenianego kierunku, zostają zaznajomieni z zakładanymi efektami kształcenia przez nauczycieli akademickich prowadzących przedmioty. Dodatkowo poszczególne sylabusy przedmiotów są dostępne dla studentów za pośrednictwem systemu Recto. W wersji papierowej dostępne są również bezpośrednio u nauczycieli akademickich prowadzących przedmiot.

2.2).

Kierunkowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów w dużym stopniu opierają się na treści efektów obszarowych z zakresu nauk społecznych. Ich treści są zatem sformułowane w sposób zrozumiały. To samo dotyczy większości efektów szczegółowych. Część z nich wprost powtarza treść efektu kierunkowego. Pozostałe uzupełniają tą treść o określenie odnoszące się do danego przedmiotu. Szczegółowe efekty kształcenia nie posiadają przy tym oznaczeń wskazujących do jakiego zakresu należą (wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych). Można się o tym zorientować tylko na podstawie analizy jego treści bądź pośrednio odniesienia do efektu kierunkowego, który ma wyróżnik wskazujący na zakres.

Należy także wskazać, że dla oznaczenia efektów kształcenia nie stosowano konsekwentnie jednolitych oznaczeń. Uczelnia oznaczyła kierunkowe efekty kształcenia w ich zestawieniu zawierającym także odniesienia do efektów obszarowych za pomocą litery „Z”. Natomiast w części sylabusów przedmiotów podając odniesienia do efektów kierunkowych używane są oznaczenia „K”. Sposób sformułowania efektów kształcenia należy uznać za zrozumiały.

2.3)

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta prowadzona jest prawidłowo.

Natomiast w suplementach do dyplomu wskazane jest:

- *W pkt. II - Informacje o dyplomie ust. 4 i 5 – Nazwa i status Uczelni – zamieszczenie informacji, na podstawie jakiej ustawy funkcjonuje Uczelnia, a także uzupełnienie zapisu „uczelnia niepubliczna” o „niepubliczna uczelnia zawodowa”.*
- *W pkt. III – Informacje o poziomie wykształcenia – ust. 3 – uzupełnienie wpisów - przy semestrach - o rok akademicki, w którym realizowane było kształcenie, oraz tematy pracy dyplomowej, jej oceny.*

Przechowywanie efektów kształcenia. W Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku obowiązuje Zarządzenie Nr 5/99 Rektora z dnia 1 marca 1999 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji Kancelaryjnej, której celem jest ustalenie zasad postępowania, mających zapewnić sprawne i szybkie wykonywane czynności kancelaryjnych. W instrukcji tej określono zasady przechowywania i postępowania z aktami w toku bieżącej pracy w komórkach organizacyjnych oraz tryb przekazywania do Archiwum Uczelni. *Wskazane byłoby opracowanie odrębnej instrukcji archiwalnej określającej tryb przekazywania*

dokumentacji do Archiwum. Przepisy te obowiązują również na wydziale Zarządzania Filii w Ełku.

Po upływie okresu przechowywania, tj. 3 lat akta przekazywane są do archiwum uczelnianego na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego

Zarządzeniem nr RK/0210/06/2014 Rektora z dnia 28 lutego 2014 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji dydaktycznej dla studentów i pracowników Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Ełku określono zasady przechowywania pisemnych prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych potwierdzających uzyskanie przez studentów założonych efektów kształcenia określił okres przechowywania przez prowadzących zajęcia dydaktyczne dokumentacji potwierdzającej wyniki prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych wynoszący cały okres kształcenia na kierunku.

System weryfikacji efektów kształcenia obejmuje wszystkie etapy procesu kształcenia. Weryfikacja odnosi się do efektów przyjętych dla poszczególnych przedmiotów, semestrów, lat studiów oraz całych studiów. Obejmuje ona w szczególności praktyki zawodowe odbywane przez studentów. Regulamin studiów przewiduje, że do egzaminu dyplomowego może być dopuszczony student, który uzyskał zaliczenia ze wszystkich przedmiotów i praktyk oraz zdał wszystkie egzaminy przewidziane w planie studiów. Ukończenie studiów następuje po złożeniu egzaminu dyplomowego z wynikiem co najmniej dostateczny.

Metody weryfikacji efektów kształcenia określone zostały dla każdego przedmiotu w jego sylabusie. Metody weryfikacji zostały wskazane odrębnie w odniesieniu do każdego z przyjętych dla przedmiotu efektów szczegółowych. Jako sposoby oceny wiedzy przekazywanej w ramach wykładów najczęściej podaje się egzamin, dla weryfikacji wiedzy przekazywanej i umiejętności nabywanych w trakcie ćwiczeń – ocenę postępów studentów podczas wykonywania ćwiczeń, wyniki indywidualnego zaliczenia, oceny prac projektowych, przeprowadzonych analiz przypadków. Z kolei dla oceny kompetencji społecznych stosuje się np. ocenę współdziałania i pracy w grupie, uczestnictwa w przygotowaniu projektu.

Metody weryfikacji efektów kształcenia nie zawsze zostały określone w sposób prawidłowy. Na przykład dla przedmiotu Podstawy zarządzania sformułowano dwa efekty w zakresie wiedzy oraz po jednym w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych. Jako metodę weryfikacji dla wszystkich efektów powtórzono mechanicznie kolokwium zaliczające wykłady i kolokwium zaliczające ćwiczenia. Tymczasem przedmiot ten, po pierwsze kończy się egzaminem, po drugie przewidziany jest dla niego projekt, po trzecie nie bierze się pod uwagę aktywności na ćwiczeniach, po czwarte, nie wskazano jak weryfikować efekty z zakresu kompetencji społecznych za pomocą zaliczenia. Dla części przedmiotów metody weryfikacji efektów nie są zróżnicowane dla poszczególnych efektów i następuje ich mechaniczne powtórzenie (np. Procesy informacyjne w zarządzaniu – jako metoda weryfikacji wiedzy i umiejętności z wykładu i ćwiczeń wskazany jest dla trzech efektów „test zaliczający wykłady i ćwiczenia”, a dla kompetencji społecznych – „wykonanie projektu”).

Studenci są informowani o warunkach zaliczenia przedmiotu na pierwszych zajęciach, są oceniani obiektywnie, na podstawie swoich umiejętności oraz mają zapewnioną możliwość wglądu do swoich prac w celu uzyskania informacji na temat popełnionych błędów.

Studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA potwierdzili, iż znane są im oraz powszechnie dostępne informacje nt. oceny efektów kształcenia. Ocenili, że są one wyrażone w sposób przejrzysty i zrozumiały. Każdy wykładowca informuje studentów na pierwszych zajęciach o wymaganiach jakie studenci muszą spełnić by zaliczyć dany przedmiot, tym samym by uzyskać określone efekty kształcenia.

Według studentów system weryfikacji ich osiągnięć jest dostosowany do charakteru kierunku i jest przeprowadzany poprzez testy, kolokwia, kartkówki, ćwiczenia oraz egzaminy w formie pisemnej.

Regulacje dotyczące procesu dyplomowania zawarte są w Regulaminie studiów. Przewidują one, że student wykonuje pracę dyplomową pod kierunkiem uprawnionego do tego nauczyciela akademickiego, który posiada stopień naukowy co najmniej doktora. Temat

pracy dyplomowej powinien być ustalony nie później niż na pół roku przed planowanym ukończeniem studiów. Regulamin nie określa jednak zasad ustalania tematów prac dyplomowych. Oceny pracy dyplomowej dokonuje promotor i recenzent powołany przez dziekana. Recenzentem może być nauczyciel akademicki posiadający co najmniej stopień naukowy doktora. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest złożenie pracy dyplomowej i uzyskanie zaliczeń wszystkich przedmiotów oraz zdanie wszystkich egzaminów ujętych w planie studiów. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i obejmuje tematykę związaną z pracą dyplomową oraz z kierunkiem studiów. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją składającą się z dziekana lub prodziekana, recenzenta i promotora. Podstawą obliczenia ostatecznego wyniku ze studiów jest średnia ważona ocen uzyskanych ze studiów (0,5) oraz z pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego (po 0,25). Taki algorytm obliczania oceny nadmiernie promuje pracę i egzamin dyplomowy.

Na podstawie powyższej analizy należy stwierdzić, że dla ocenianego kierunku studiów określono metody weryfikacji efektów kształcenia. W większości przedmiotów są one odpowiednio dobrane do potrzeb zmierzenia i oceny stopnia ich realizacji. Dla części przedmiotów metody te są jednak niekompletne bądź nieadekwatne. Proces dyplomowania pozwala na weryfikację efektów kształcenia związanych z tym elementem studiów, jakim jest przygotowanie pracy dyplomowej. Nie wprowadzono jednak przepisów wiążących tematykę prac dyplomowych z kierunkiem studiów i specjalnością. W ustalaniu ostatecznej oceny ze studiów zbyt dużą wagę mają oceny z egzaminu dyplomowego i pracy dyplomowej.

Wymagania związane z poszczególnymi przedmiotami określone są w formie zakładanych do osiągnięcia efektów kształcenia, treści programowych oraz metod ich weryfikacji. Podane są one w sylabusach przedmiotów oraz przekazywane przez prowadzących zajęcia. System oceniania postępów studentów w nauce został określony w Regulaminie studiów. Weryfikacja efektów kształcenia związanych z przedmiotem następuje w ramach zaliczeń i egzaminów. Jeżeli przedmiot kończy się egzaminem, warunkiem dopuszczenia do niego jest uprzednie zaliczenie obowiązkowych zajęć z danego przedmiotu, jeżeli plan studiów je przewiduje. Najpóźniej w trakcie egzaminu bądź zaliczenia prowadzący informuje o terminie ogłoszenia jego wyników. Uzyskane wyniki są wpisywane do indeksu, karty osiągnięć studenta oraz protokołu. Wyniki zaliczeń i egzaminów podawane są do wiadomości studentów przez ich zamieszczenie w systemie informatycznym Uczelni. Studentowi przysługuje prawo składania jednego egzaminu/przystępowania do jednego zaliczenia poprawkowego. Student, który zgłasza zastrzeżenia co do bezstronności egzaminatora, formy, trybu i przebiegu egzaminu bądź zaliczenia może wystąpić o przeprowadzenia egzaminu/zaliczenia komisyjnego. W Uczelni stosuje się tradycyjną skalę ocen (od 2,0 do 5,0).

Wymagania odnoszące się do weryfikacji efektów kształcenia zostały odpowiednio wystandaryzowane, są one w sposób przejrzysty określone w Regulaminie studiów i pozwalają na zachowanie obiektywizmu formułowania ocen.

Według studentów kierunku *zarządzanie*, system weryfikacji efektów kształcenia zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowanych ocen, a wymagania stawiane wobec studentów są wystandaryzowane.

Kształcenie na odległość zostało uregulowane w Zarządzeniu nr RK/0210/12/2012 Rektora Wyższej Szkoły Finansów i zarządzania w Białymstoku z dnia 18 czerwca 2012 r. Określa ono zasady prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Zarządzenie to określa w szczególności procedurę uruchamiania, dopuszczalną liczbę godzin zajęć prowadzonych w tej formie, wprowadza obowiązek odbycia przeszkolenia przez pracownika i studentów.

Kształcenie na odległość na ocenianym kierunku studiów prowadzone jest w ramach trzech przedmiotów: Technologii informacyjnej (14 godzin wykładu w formie e-learningu i 14 ćwiczeń), Informatyka w zarządzaniu (14 godzin wykładu w formie e-learningu i 14

ćwiczeń), Procesy informacyjne w zarządzaniu (16 godzin wykładu w formie e-learningu i 8 ćwiczeń).

Zajęcia prowadzone z zastosowaniem techniki kształcenia na odległość na ocenianym kierunku zapewniają bieżącą weryfikację uzyskanych efektów kształcenia. Zaliczenia i egzaminy kończące zajęcia dydaktyczne z przedmiotu są prowadzone w siedzibie uczelni.

Odsiew na ocenianym kierunku studiów wyraźnie zróżnicowany w ujęciu ilościowym w poszczególnych latach. W roku akademickim 2011/2012 rezygnacje ze studiów stanowiły 22,3%, a skreślenia 6,6%, w roku akademickim 2012/2013 rezygnacje stanowiły 16,3%, a skreślenia 4,6%, w roku akademickim 2013/2014 rezygnacje stanowiły 11%, a skreślenia 1,3% liczby studentów. Jako najczęstsze przyczyny odsiewu Uczelnia podaje: długotrwałą emigrację zarobkową, problemy finansowe, rodzinne, osobiste i zawodowe oraz niską motywację do studiowania i nieumiejętność osiągnięcia założonych efektów kształcenia.

Zdaniem studentów ocenianego kierunku przyczyny odsiewu to głównie problemy finansowe i rodzinne oraz niska motywacja do nauki.

Informacje na temat systemu oceny efektów kształcenia zawarte są w Regulaminie studiów oraz sylabusach przedmiotów. Dokumenty te dostępne są w formie drukowanej w siedzibie Uczelni oraz na stronie internetowej. Poza tym informacje na ten temat podawane są przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia z danego przedmiotu na pierwszych zajęciach.

Studenci są informowani o warunkach zaliczenia przedmiotu na pierwszych zajęciach, są oceniani obiektywnie, na podstawie swoich umiejętności oraz mają zapewnioną możliwość wglądu do swoich prac w celu uzyskania informacji na temat popełnionych błędów.

2.4).

Monitorowaniem losów absolwentów zajmuje się Uczelniane Biuro Karier. Opinie absolwentów o programie nauczania, organizacji procesu dydaktycznego i osiągniętych efektach kształcenia zbierane są za pomocą dobrowolnej i anonimowej ankiety. Ostatnie badanie przeprowadzone było w listopadzie 2013 r. i odnosiło się do 90 absolwentów rocznika 2011/2012 Wydziału w Ostrowi Mazowieckiej i Filii w Ełku. Celem badania było zapoznanie się z opinią absolwentów na temat jakości kształcenia oraz poznanie ich sytuacji zawodowej. Wyniki badań zostały zaprezentowane w formie raportu przekazanego władzom Uczelni.

Badanie losów zawodowych absolwentów Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku prowadzone są we współpracy z Centrum Kształcenia Ustawicznego w Białymstoku, Pracownią Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji. Badanie pilotażowe zostało przeprowadzone w 2011r. za pomocą elektronicznego kwestionariusza. Studenci przed obroną pracy dyplomowej zobowiązani są do złożenia deklaracji o wyrażeniu zgody na udział w badaniu. Deklarację składają w Biurze Karier w chwili podpisywania karty obiegowej przez pracownika biura. Na podstawie złożonych deklaracji tworzy się listę absolwentów, którzy wyrazili zgodę na udział w badaniu i dla każdego adresu e-mail nadaje kod dostępu do ankiety. Po dokonaniu badania dokonywana jest analiza ilościowa i wspólnie z Biurem Karier analizy jakościowej i sporządza raport z badania, który przekazuje zarówno w formie papierowej jak i elektronicznej Prorektorowi ds. Dydaktyki i Spraw Studenckich. Wyniki badań przedstawione w raporcie są brane pod uwagę przy opracowywaniu oferty edukacyjnej.

Załącznik nr 4Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Zespół oceniający dokonał oceny losowo wybranych prac dyplomowych . Prace te spełniały wymogi prac licencjackich. Ich tematyka na ogół zgodna była z zakresem kierunku. Na dziewięć prac dwie nieco bardziej ciążyły do dyscypliny finanse. Prace etapowe nie budziły zastrzeżeń.

W ramach oceny kierunku *zarządzanie* przeprowadzonej przez PKA w 2008 r. sformułowano uwagi w ramach niniejszego kryterium odnoszące się do:

1. Braku bądź niepełnej zgodności tematów części prac dyplomowych z kierunkiem studiów.
2. Braku w części recenzji uzasadnienia dla wystawianej oceny.

W ramach działań naprawczych Uczelnia dołożyła starań aby recenzje zawierały uzasadnienie ocen, choć zdarzają się przypadki gdzie są one niewystarczające. Analiza tematyki prac wskazała, iż są jeszcze prace, które w niepełnym stopniu nawiązują do kanonu kierunku *zarządzanie*. Trzeba jednak zauważyć, iż w ramach funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości na Wydziale przeprowadzono ocenę procesu dyplomowania i podjęto właściwe działania prowadzące do jego doskonalenia, co wskazane jest w części 8 raportu.

Ocena końcowa 2kryterium ogólnego (ocena: w pełni)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1)

Występuje zgodność założonych celów oraz specyficznych i szczegółowych efektów kształcenia dla kierunku studiów, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Kierunek studiów jest odpowiednio powiązany z przyjętą w Uczelni koncepcją kształcenia i zamierzeniami odnośnie rozwoju kierunku. Specyficzne i szczegółowe efekty kształcenia są spójne. Przy formułowaniu efektów kształcenia uwzględniono pracodawców. Nie zasięgnięto natomiast opinii absolwentów.

2.2)

Efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i mogą stanowić podstawę do zbudowania systemu ich weryfikacji.

2.3)

Systemem weryfikacji efektów kształcenia obejmuje wszystkie kategorie (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) oraz wszystkie etapy kształcenia. Metody weryfikacji efektów kształcenia są w odniesieniu do większości przedmiotów prawidłowo dobrane, ale dla części są określone w sposób niekompletny bądź są nieadekwatne. Proces dyplomowania jest zorganizowany prawidłowo, brak jednak określenia wymogu powiązania tematyki prac dyplomowych z kierunkiem studiów i specjalnością, a w ostatecznej ocenie ze studiów zbyt dużą wagę mają egzamin dyplomowy i ocena pracy dyplomowej. Wymagania odnoszące się do weryfikacji efektów kształcenia zostały odpowiednio wystandaryzowane, określone w sposób przejrzysty i pozwalają na zachowanie obiektywizmu formułowania ocen.

2.4) Uczelnia podjęła badania losów absolwentów i ich wyniki opracowuje w formie raportów.

Kryterium 3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1)

Plany studiów i programy kształcenia były przedmiotem obrad Rady Wydziału Zarządzania Filii w Ełku, w których uczestniczyli studenci. Wszystkie zmiany w planach studiów i programach kształcenia wynikające ze zmian w przepisach prawa (tj. np. dostosowanie planów i programów do obowiązujących standardów kształcenia, utworzenie nowych specjalności), a także doskonalenia procesu kształcenia do zmieniających się potrzeb

wewnętrznych odbywają się zgodnie z przyjętą w Uczelni procedurą, tj. przez Radę Wydziału.

Program kształcenia realizowany na kierunku *zarządzanie* na Wydziale Zarządzania Filia w Ełku WSiLiZ w Białymstoku jest odpowiednio powiązany z przyjętymi celami i kierunkowymi efektami kształcenia. Matryca efektów kształcenia określa, jakie kierunkowe efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych realizowane są w ramach każdego przedmiotu ujętego w planie studiów. Szczegółowe efekty kształcenia opisane z zastosowaniem kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych określone w sylabusach przedmiotów w tym zakresie do większości z nich i odniesione do efektów kierunkowych. W ramach części przedmiotów brakuje wskazania efektów szczegółowych w zakresie kompetencji społecznych. Struktura przedmiotowa programu kształcenia w zbyt skromnym jeszcze stopniu akcentuje profil praktyczny. Ważnym elementem procesu dydaktycznego w tym zakresie jest ujęcie w programie kształcenia wykładów prowadzonych przez praktyków. Brak jest natomiast zajęć o charakterze praktycznym a więc zajęć prowadzonych w warunkach zbliżonych do środowiska pracy. Wymiar praktyki zawodowej jest niski gdy wynosi 120 godz.. Zdaniem Zespołu oceniającego należy zwiększyć wymiar praktyk zawodowych do 12 tygodni. Ważnym elementem procesu dydaktycznego na profilu praktycznym jest znaczący udział projektów i to w wielu przedmiotach. Rozmowa zespołu oceniającego z kadra akademicką pozwoliła ustalić, iż nauczyciele na ogół posiadają doświadczenie zawodowe, są czynnymi praktykami gospodarczymi i przenoszą swoje doświadczenie na zajęcia ze studentami. Podkreślano wykorzystanie Inkubatora Przedsiębiorczości do zajęć praktycznych umożliwiających nabycie umiejętności dotyczących czynności związanych z prowadzeniem własnej firmy. Kierownik Filii oraz dziekan Wydziału przedstawili projekt działań prowadzących do upraktycznienia programu studiów akcentując przede wszystkim współpracę z firmami regionalnymi.

Studia na ocenianym kierunku prowadzone są obecnie według dwóch programów kształcenia. Studenci trzeciego roku studiują według programu przyjętego Uchwałą Rady Wydziału nr 3/2011 Rady Wydziału Zarządzania i Marketingu w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku Filia w Ełku z dnia 03.06.2011 r. Czas trwania studiów według tego programu wynosi 6 semestrów. Studia prowadzone są wyłącznie jako niestacjonarne. Łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych wynosi 1200. Program kształcenia obejmuje wszystkie treści podstawowe i kierunkowe ujęte w standardach kształcenia w przewidzianych dla nich w przepisach wymiarze godzin. Nauka języka obcego trwa 4 semestry i obejmuje 120 godzin. W planie studiów ujęte są też zajęcia z Filozofii, Socjologii, Technologii informacyjnej oraz Ochrony własności intelektualnej. Specjalności oferowane w ramach kierunku są zgodne z dyscypliną nauki o zarządzaniu.

Od roku akademickiego 2012/2013 realizowany jest program kształcenia przyjęty Uchwałą nr 3/2012 z 9.06.2012 r. Od roku akademickiego 2013/2014 program kształcenia realizowany jest w oparciu o Uchwałę nr 6/2013 Rady Wydziału Zarządzania w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku Filia w Ełku z dnia 28.09.2013 r., która nie określa w jakiej sprawie została podjęta, ale z której treści wynika, że wprowadza w szczególności program kształcenia na kierunku *zarządzanie*. Zmiana w stosunku do programu kształcenia z poprzedniego roku polegała w szczególności na zmniejszeniu wymiaru godzin z języka obcego ze 105 na 70, zwiększeniu godzin z Socjologii z 7 na 14, dokonano zmian godzin z kilku przedmiotów podstawowych i kierunkowych, zmieniono w niewielkim zakresie treści programowe w ramach specjalności, utrzymując ich dotychczasowe nazwy.

Uczelnia nie prowadzi od trzech lat, czyli na żadnym z lat studiów na kierunku *zarządzanie*, kształcenia w formie studiów stacjonarnych. Studia na ocenianym kierunku w profilu praktycznym trwają 6 semestrów. Programy kształcenia dla studiów w obydwu formach mają identyczną strukturę przedmiotową (poza wychowaniem fizycznym przewidzianym na studiach stacjonarnych). Różnią się jedynie wymiarem godzin dla

poszczególnych przedmiotów, a w konsekwencji i dla całych studiów. Przedmiotem szczegółowej dalszej analizy jest program realizowany na studiach niestacjonarnych.

Program kształcenia na studiach niestacjonarnych określa łączny wymiar godzin zajęć dydaktycznych na 1268, na co składa się 580 godzin zajęć w formie wykładów oraz 688 godzin ćwiczeń, seminariów i zajęć laboratoryjnych, w tym 120 godzin praktyki zawodowej. Bez praktyki zawodowej zajęcia dydaktyczne realizowane w ramach trzyletnich studiów trwają zatem 1148 godzin, co tworzy właściwe ramy dla realizacji efektów kształcenia. Uczelnia w programie kształcenia odrębnie wskazała także godziny przeznaczone na wykonywanie projektów w łącznym wymiarze 193 godzin. W odniesieniu do niektórych przedmiotów godziny przeznaczone na projekt są większe niż wymiar godzin wykładów i ćwiczeń łącznie, co dla profilu praktycznego jest zasadne.

Moduł kształcenia podstawowego obejmuje przedmioty o łącznym wymiarze 175 godzin zajęć dydaktycznych w tym język obcy. Na naukę języka obcego przeznaczonych jest 70 godzin. Przy takim wymiarze trudno jest zrealizować efekty kształcenia zakładające opanowanie języka obcego na poziomie B2. Poza tym w ramach tego modułu prowadzone są wykłady z Socjologii (14 godzin), Geografii ekonomicznej (21), Międzynarodowych stosunków gospodarczych (26). Zajęcia z technologii informacyjnej obejmują 14 godzin wykładu i 14 ćwiczeń. Niewątpliwie korzystniejsze z punktu widzenia realizacji efektów kształcenia, a zwłaszcza kształtowania umiejętności, byłoby prowadzenie całości tego przedmiotu w formie laboratorium.

Moduł podstawowy obejmuje typowe dla kierunków ekonomicznych przedmioty takie, jak: Mikroekonomia (35 godzin), Finanse (28), Prawo (21), Matematyka (24), Statystyka (24), Podstawy zarządzania (28), Podstawy nauki o przedsiębiorstwie (28). Wszystkie te przedmioty, poza Prawem, realizowane są w formie wykładu i ćwiczeń.

Moduł kierunkowy składa się z 13 przedmiotów, na które przypada 196 godzin wykładów i 86 godzin ćwiczeń. Realizowane są wszystkie niezbędne treści programowe związane z kształceniem kierunkowym dla kierunku *zarządzanie*. Sześć przedmiotów prowadzonych jest wyłącznie jako 14-godzinny wykład. Może to budzić wątpliwości co do możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, jeżeli są to np. takie przedmioty, jak: Badania marketingowe, czy Analiza ekonomiczna. Pozostałe przedmioty składają się z wykładu i ćwiczeń. Należy zwrócić uwagę, że w trakcie całych studiów, które zaliczono do profilu praktycznego w zakresie zarządzania, realizowany jest tylko jeden przedmiot z rachunkowości w wymiarze 21 godzin wykładu i 14 ćwiczeń.

Moduł przedmiotów do wyboru składa się z grupy przedmiotów określonych jako moduły specjalizacyjne, moduły praktycznego, czyli praktyki zawodowej, wykładów prowadzonych przez praktyków oraz seminarium dyplomowego. Jako moduły specjalizacyjne realizowane są rozumie się specjalności. Praktyka zawodowa ma wymiar 120 godzin, wykłady prowadzone przez praktyków pod zbiorczym tytułem Funkcjonowanie i rozwój organizacji w ilości 80 godzin, seminarium dyplomowe 48 godzin. Ze względu na praktyczny profil kształcenia szczególną uwagę należy zwrócić na wykłady prowadzone przez praktyków pod wspólną nazwą: Funkcjonowanie i rozwój organizacji. Przedmiot ten przewiduje realizację jednego efektu w zakresie wiedzy (zna ogólne zasady tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości, wykorzystującej wiedzę z zakresu nauk o zarządzaniu), żadnego efektu z zakresu umiejętności oraz trzy dotyczące kompetencji społecznych (rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie, prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu, potrafi uzupełniać i doskonalić nabytą wiedzę i umiejętności). Należy stwierdzić, że zakres wiedzy ujętej w efekcie kształcenia jest bardzo wąski a forma prowadzenia zajęć jaką jest wykład dla kilkudziesięciu osób i brak kształtowania umiejętności zdecydowanie ogranicza praktyczny aspekt tego przedmiotu.

Kolejny moduł tworzą przedmioty wybieralne. Studenci mają możliwość wyboru dwóch spośród sześciu przedmiotów (Filozofia, Operacje i techniki operacyjne, *Zarządzanie środowiskiem*, Prawo administracyjne, Dowodzenie, Bezpieczeństwo publiczne). Każdy z

tych przedmiotów obejmuje jedynie 7 godzin wykładu. Biorąc pod uwagę, że są to wszystkie przedmioty obszerne z punktu widzenia swojego zakresu tematycznego, wykład w takim wymiarze może stanowić jedynie namiastkę zapoznania się z treściami składającymi się na dany przedmiot.

Program studiów ocenianego kierunku wprowadza cztery moduły specjalnościowe. Na każdy moduł przewidziano po 5-6 przedmiotów realizowanych w łącznym wymiarze 42 godziny wykładów i ćwiczeń. Znaczna część przedmiotów realizowana jest w proporcji 7 godzin wykładu i 7 godzin ćwiczeń. Część przedmiotów ma jedynie formę wykładu (14 godzin) bądź ćwiczeń. Wymiary godzin są zatem niskie z punktu widzenia możliwości realizacji efektów kształcenia, a zwłaszcza ćwiczenia w wymiarze 7 godzin nie odpowiadają praktycznemu profilowi kierunku studiów. Oferowane są następujące specjalności: *Zarządzanie finansami i rachunkowość* (w ramach modułu nie ma żadnego przedmiotu z rachunkowości, są natomiast 4 przedmioty z finansów i *zarządzanie ryzykiem*, *Zarządzanie logistyką*, *Zarządzanie lokalne i administracja*, *Informatyka w zarządzaniu, finansach i rachunkowości*. Specjalności te można uznać jako element procesu kształcenia na kierunku *zarządzanie* przygotowujący do zastosowania wiedzy i umiejętności zarządczych w określonych rodzajach podmiotów gospodarczych i instytucji.

Program kształcenia przewiduje, że 46% zajęć dydaktycznych prowadzonych jest w formie wykładów a 54% w formie -zajęć aktywizujących. Po odliczeniu zajęć z języka obcego i praktyki udział ten wynosi 44 % . Sylabusy przedmiotów nie podają stosowanych w ich ramach metod dydaktycznych. Brak ten jest szczególnie istotny z punktu widzenia możliwości oceny zasadności zaliczenia ocenianego kierunku studiów do profilu praktycznego.

Studenci ocenianego kierunku studiów mają możliwość dokonywania wyboru treści kształcenia w ramach modułu do wyboru, który obejmuje: moduł specjalnościowy, praktykę zawodową, seminarium dyplomowe oraz dwa z sześciu przedmiotów z zakresu kształcenia ogólnego (Filozofia), prawa (Prawo administracyjne) i zarządzania. Do przedmiotów do wyboru zaliczono także wykłady prowadzone przez praktyków. Na tak określone zajęcia do wyboru przypada łącznie 75 punktów ECTS, tj. 41,6 % ich ogólnej liczby. Spełniony jest tym samym wymóg określony w odpowiednich przepisach.

Zajęcia z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość prowadzone są z trzech przedmiotów z zakresu technik informatycznych i ich zastosowania w praktyce.

W ramach programu kształcenia Uczelnia ujęła także projekty, dla których przewidziano łącznie 193 godziny. Projekty są realizowane w ramach 12 przedmiotów. Są to również takie jak : Matematyka, Statystyka, seminarium dyplomowe, co nie wydaje się uzasadnione. Natomiast projekty z pozostałych przedmiotów kierunkowych mogą służyć jako element kształtowania umiejętności studentów.

Dokonując podsumowania oceny czasu trwania kształcenia, prawidłowości doboru treści kształcenia i form zajęć dydaktycznych należy stwierdzić, że realizowany w praktyce program kształcenia na studiach niestacjonarnych przewiduje zbyt niski wymiar praktyk zawodowych. Uczelnia nie określiła jednoznacznie stosowanych w ramach poszczególnych przedmiotów metod kształcenia. Elementami „upraktycznienia” ocenianego programu są wydzielone wykłady prowadzone przez praktyków oraz do pewnego stopnia projekty przygotowywane przez studentów w ramach części przedmiotów. Ponadto trzeba też podkreślić, iż 50 % kadry prowadzącej zajęcia ma znaczące doświadczenie zawodowe na stanowiskach zarządczych, eksperckich, analitycznych, co stanowi istotny element w kształceniu na profilu praktycznym. Zdaniem Zespołu oceniającego w programie kształcenia należy wzmocnić udział zajęć praktycznych. Zajęcia te powinny być ujęte w sylabusach poprzez odpowiednie wskazania w zakresie metod dydaktycznych, form zajęć i treści kształcenia.

Program kształcenia na ocenianym kierunku studiów przewiduje uzyskanie przez absolwenta łącznie 180 punktów ECTS, a w każdym semestrze 30 punktów. Dla określenia

liczby punktów przypisanych do poszczególnych przedmiotów posłużono się przelicznikiem 1 punkt za 25 godzin pracy studenta. Dla zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego uwzględniono 92 punkty, za zajęcia z zakresu nauk podstawowych, do których odnoszą się efekty kształcenia 44 punkty, przedmioty kształcenia ogólnego 28 punktów, przedmioty kierunkowe 44 punkty. Studenci dokonują wyboru modułów kształcenia i przedmiotów, dla których przypisano łącznie 75 punktów ECTS. Godne podkreślenia ze względu na wybrany profil kształcenia jest przyjęcie, że na zajęcia o charakterze praktycznym przypada 16 punktów ECTS (w tym 10 praktyka zawodowa i 6 zajęcia laboratoryjne i projektowe). Tak skonstruowany system punktacji ECTS jest zgodny z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Studenci są w dużym stopniu poinformowani o systemie ECTS. Potrafili wyjaśnić zasady systemu oraz możliwości jakie ten system im stwarza.

System ECTS stosowany na ocenianym kierunku studiów dopuszcza uznawanie osiągniętych przez studenta wyników kształcenia przy przenoszeniu przy przenoszeniu studentów z innych uczelni krajowych i zagranicznych lub też między wydziałami uczelni. Stosowane są w tym przypadku zasady przenoszenia osiągnięć studenta zajęć zaliczonych w danej uczelni zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14.09.2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć realizowanych przez studenta (Dz. U. Nr. 201, poz. 1187). Decyzję o przeniesieniu i uznaniu osiągnięć studenta podejmuje dziekan na podstawie dokumentacji przebiegu studiów na innym wydziale bądź w innej uczelni. Tym samym system punktów ECTS stosowany na ocenianym kierunku studiów umożliwi studentom indywidualizację procesu kształcenia przez wybór przedmiotów oraz udział w wymianie międzyuczelnianej. Dla zaliczenia semestru i całych studiów student musi uzyskać przewidzianą w programie liczbę punktów ECTS, które w szczególności przypisane są do przedmiotów wybieralnych. Studenci uczestniczący w wymianie międzyuczelnianej i międzynarodowej także muszą uzyskać wymaganą przez program kształcenia liczbę punktów ECTS. Na ocenianym kierunku studiów w ostatnim roku akademickim w wymianie międzyuczelnianej i międzynarodowej nie uczestniczył żaden student.

Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z zespołem oceniającym, sekwencja przedmiotów w cyklu kształcenia jest odpowiednia. Jak podkreślono podczas spotkania, stopień trudności przedstawianych treści kształcenia narasta stopniowo i nie stwierdzono braków podstawowej wiedzy i umiejętności, podczas uczestnictwa w zajęciach o tematyce zaawansowanej.

Program kształcenia realizowany na ocenianym kierunku studiów charakteryzuje dość duże rozproszenie przedmiotów ujętych w ramach poszczególnych modułów pomiędzy semestry. Zajęcia z dwóch przedmiotów kształcenia ogólnego (Socjologia i Międzynarodowe stosunki gospodarcze i integracja europejska) realizowane są dopiero w ostatnim semestrze. Tymczasem obydwa te przedmioty dotyczą pewnych uwarunkowań funkcjonowania przedsiębiorstw i instytucji, która jest przydatna w ramach innych przedmiotów. Stosunkowo późno, bo dopiero w czwartym semestrze umiejscowiona jest Statystyka, która powinna kształtować umiejętności wykorzystywane w ramach innych przedmiotów ujętych we wcześniejszych semestrach. Także przedmioty kierunkowe Finanse przedsiębiorstw, Zachowania organizacyjne i Informatyka w zarządzaniu realizowane są stosunkowo późno, bo dopiero w piątym semestrze. Tymczasem powinny one stanowić podbudowę dla innych przedmiotów, w tym specjalizacyjnych, które realizowane są przed nimi. Z tego punktu widzenia zbyt wcześnie rozpoczyna się realizacja specjalności, bo od trzeciego semestru. Przedmioty specjalnościowe w liczbie po jeden-dwa są rozproszone w aż czterech semestrach, co nie jest zasadne z punktu widzenia spójności koncepcji kształcenia specjalnościowego. Wątpliwości budzi prowadzenie wykładów przez praktyków od pierwszego semestru studiów (po 16 godzin w każdym semestrze), gdyż studenci początkowo

nie są przygotowani do odpowiedniego skorzystania z przekazu informacji na temat „dobrych praktyk”, co jest przedmiotem tych zajęć. Uczelnia nie określiła w planie studiów terminów realizacji zajęć do wyboru. Seminarium dyplomowe realizowane jest przez ostatnie trzy semestry, co jest rozwiązaniem zasadnym.

Powyższa analiza programu kształcenia pozwala na sformułowanie kilka uwag z punktu widzenia prawidłowości zastosowanej sekwencji zajęć.

Program kształcenia ocenianego kierunku studiów ujmuje praktykę zawodową jako jej obligatoryjny element. Studenci studiów niestacjonarnych zobowiązani są do odbycia praktyki w wymiarze 120 godzin i otrzymują za nią 10 punktów ECTS. Zasady odbywania i organizacja praktyk są przedmiotem regulacji wprowadzonego Zarządzeniem nr RK/0210/08/2013 Rektora Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku z dnia 6 maja 2013 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu odbywania praktyk zawodowych przez studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku.

Regulamin praktyk określa obszernie cele praktyk zawodowych, zwracając w szczególności uwagę na praktyczne zastosowanie zdobytej wiedzy teoretycznej i jej weryfikację w praktyce, kształtowanie umiejętności związanych z wykonywaniem pracy zawodowej, zapoznanie się z procesami zachodzącymi w jednostkach gospodarczych i instytucjach oraz ewentualne gromadzenie materiałów do pracy zawodowej. Tak określone cele odpowiadają efektom kształcenia przewidzianym dla praktyki zawodowej na ocenianym kierunku studiów. Uczelnia przygotowuje ramowy program praktyki. Praktyki odbywają się na podstawie umów o organizację praktyk zawodowych przygotowywanych przez Uczelnię.

Praktyki odbywają się przez cztery semestry w trakcie drugiego i trzeciego roku. Student musi odbyć w trakcie roku 60 godzin praktyki. Z reguły student odbywa tym samym krótkie praktyki (około 30 godzinne) w czterech miejscach.

Dziekan powołuje opiekunów praktyk zawodowych, których obowiązkiem jest w szczególności kontrola przebiegu praktyki. Zaliczenie praktyki dokonywane jest na podstawie dokumentacji składanej przez studenta pozwalającej na ocenę stopnia realizacji programu praktyki (dziennik praktyki), poświadczonej przez zakładowego opiekuna praktyki. Praktyka jest zaliczana przez dziekana bądź opiekuna praktyk. Dziekan na wniosek studenta może zaliczyć pracę zawodową wykonywaną przez studenta, o ile jest zgodna z wymaganiami programowymi dla danego kierunku studiów, na poczet praktyki zawodowej.

Zapoznanie się z dokumentacją praktyk zawodowych na ocenianym kierunku studiów, pozwala na sformułowanie pozytywnej oceny ich przygotowania, realizacji, kontroli i zaliczania. Praktyki odbywa około 60 % studentów, a pozostali uzyskują zaliczenie praktyki na podstawie wykonywanej pracy zawodowej.

Na podstawie powyższej analizy należy stwierdzić, że zapewniona została spójność programu i wymiaru praktyk studenckich oraz doboru miejsc, w których się odbywają, z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Pewne wątpliwości występują co do terminu ich realizacji w kontekście podziału praktyk na cztery semestry. Ocena systemu kontroli i zaliczania praktyk funkcjonuje prawidłowo. Natomiast jak już wspomniano praktyczny profil kształcenia wymaga zwiększenia wymiaru praktyk zawodowych.

W ocenie studenckiej praktyki dla studentów kierunku *Zarządzanie* są integralną częścią planu studiów i podlegają obowiązkowemu zaliczeniu. Czas trwania, rodzaj i przypisaną im liczbę punktów ECTS określa program kształcenia. Student ma prawo do samodzielnego wyboru instytucji, w której będzie odbywał praktykę, pod warunkiem, że profil jej działania umożliwi studentowi zrealizowanie celów praktyki. W zależności od zainteresowań studenta praktyka może odbywać się w działach: produkcji, kadr, finansowo-księgowym, marketingu, zarządzania jakością, kontroli itp. Przedmiot praktyki powinien być zbieżny z programem studiów na kierunku *Zarządzanie*. Praktyka ma pomóc w praktycznym zastosowaniu wiedzy oraz w zdobyciu nowych umiejętności i kompetencji przydatnych w

pracy zawodowej. W celu sprawnej organizacji i realizacji praktyk Dziekan Wydziału Zarządzania powołuje opiekunów praktyk studenckich.

Uczelnia prowadzi na ocenianym kierunku studia wyłącznie w formie niestacjonarnej. Zajęcia odbywają się w ramach zjazdów piątkowo-niedzielnymi organizowanymi do dwa tygodnie. Zajęcia w piątki rozpoczynają się od godziny 15-16.40 i trwają w zależności od semestru studiów nawet do 19.50. Natomiast w soboty i niedziele zajęcia odbywają się w godzinach od 8.00-9.40 do nawet godziny 20.30 w soboty, a w niedziele do 16.30-20.30. Większość zajęć organizowana jest w blokach obejmujących 2 godziny lekcyjne z dziesięciominutowymi przerwami pomiędzy blokami zajęć z poszczególnych przedmiotów.

Ze względu na liczebność roczników wynoszącą 60-70 osób wykłady prowadzone są w grupach obejmujących cały rok, ćwiczenia w grupach liczących od kilku do 33 osób, laboratoria komputerowe w grupach od kilkunastu do 29 osób, a seminaria w grupach od kilku do nawet 25 osób. Taka liczebność grup jest większości zajęć prawidłowa, ale niektóre z grup są zbyt duże.

Przedstawiona organizacja procesu kształcenia realizowanego na studiach niestacjonarnych umożliwia osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.

Regulamin studiów obowiązujący w uczelni wprowadza możliwość studiowania według indywidualnego planu studiów i programu kształcenia (IPS) oraz indywidualnej organizacji studiów (IOS).

Indywidualny tok studiów przeznaczony jest dla wybitnie uzdolnionych studentów, którzy wyróżniają się najwyższymi wynikami w nauce. Zgodę na IPS może otrzymać student po ukończeniu pierwszego roku studiów pierwszego stopnia. Dziekan wyznacza dla studenta opiekuna naukowego spośród nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym. Indywidualny plan studiów może przewidywać realizację innych modułów i przedmiotów niż ujęte w programie kształcenia dla danego kierunku studiów, pod warunkiem jednak osiągnięcia tych samych efektów kształcenia. Opiekuna i indywidualny plan studiów zatwierdza Rada Wydziału. Obecnie na ocenianym kierunku studiów żaden student nie studiuje w tym trybie.

Dziekan może wyrazić także zgodę na przyznanie studentowi indywidualnej organizacji studiów. Polega ona na zmianie terminu bądź sposobu realizacji oraz zaliczania modułów i przedmiotów obowiązujących w semestrze bądź roku studiów. Możliwość studiowania według zasad IOS w szczególności osobom samotnie wychowującym dzieci, studiującym równolegle na więcej niż jednym kierunku studiów, uczestnikom prac badawczych oraz osobom niepełnosprawnym. Osoba, której przyznano IOS jest zobowiązana do zaliczenia wszystkich przedmiotów ujętych w planie studiów. Obecnie na ocenianym kierunku z IOS nikt nie korzysta z tej organizacji studiów.

Na kierunku *Zarządzanie*, zgodnie z Regulaminem studiów w WSFIZ, dopuszcza się możliwość realizowania indywidualnego planu studiów i programu kształcenia poprzez indywidualny tryb studiowania. Formami indywidualnego trybu studiowania są: indywidualny program studiów (IPS), obejmujący indywidualny plan studiów i program kształcenia oraz indywidualna organizacja studiów (IOS).

Uzdolniony student, który wyróżnia się osiąganymi wynikami, może wystąpić do dziekana o wyrażenie zgody na studiowanie według indywidualnego programu studiów. Zgodę na studiowanie według indywidualnego programu studiów może otrzymać student po zaliczeniu pierwszego roku studiów. Studiowanie według indywidualnego programu studiów odbywa się pod kierunkiem opiekuna dydaktycznego wybranego przez dziekana spośród nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym. Kandydat na opiekuna, w porozumieniu ze studentem, przygotowuje indywidualny plan studiów, który może przewidywać realizację innych modułów/przedmiotów niż ujęte w programie kształcenia dla danego kierunku lub specjalności, pod warunkiem osiągnięcia tych samych efektów kształcenia. Opiekuna oraz indywidualny plan studiów zatwierdza Rada Wydziału. Szczegółowe zasady studiowania według IPS określa Senat Uczelni.

Student może także wystąpić do dziekana z umotywowanym wnioskiem o przyznanie indywidualnej organizacji studiów (IOS), polegającej na zmianie terminu lub/i sposobu realizacji oraz zaliczania modułów/przedmiotów obowiązujących w semestrze/roku studiów.

Możliwość studiowania według indywidualnej organizacji studiów mają studenci, którzy: samotnie wychowują dzieci; studiują równolegle na dwóch lub więcej kierunkach lub specjalnościach; są członkami sportowej kadry narodowej lub olimpijskiej; są niepełnosprawni; uczestniczą w pracach badawczych; w innych szczególnych przypadkach.

Decyzję w sprawie, o której mowa podejmuje dziekan, określając jej warunki. Student w ramach indywidualnej organizacji studiów ma prawo do ustalenia z nauczycielami prowadzącymi zajęcia indywidualnych terminów realizacji obowiązków wynikających z planów studiów i programów kształcenia. IOS, którą ustala się na okres nie dłuższy niż rok akademicki, nie zwalnia to jednak studenta z obowiązku zaliczania przedmiotów przewidzianych planem studiów,

Podsumowując można uznać iż mimo podniesionych uwag, które wymagają reakcji ze strony Władz Wydziału, program kształcenia pozwala na realizację zakładanych efektów kształcenia.

3.2)

Program kształcenia na kierunku *zarządzanie* został opracowany w układzie obejmującym efekty kierunkowe i szczegółowe oraz treści kształcenia dla poszczególnych przedmiotów i formy ich realizacji. Do efektów szczegółowych zostały w odpowiedni sposób odniesione treści programowe. Są one opisane z reguły w sposób dość syntetyczny. Analiza efektów kształcenia, form zajęć i metod dydaktycznych (w tym projektów) oraz treści kształcenia pozwala stwierdzić, że spójność wymienionych elementów w pełnym cyklu kształcenia będzie osiągnięta, co wymaga zwiększenia wymiaru praktyk zawodowych oraz udziału zajęć o charakterze praktycznym, w których studenci będą nabywać umiejętności rozwiązywania problemów praktycznych. Z uwagi na rozpoczęcie kształcenia na profilu praktycznym Władze Wydziału zobowiązały się do uwzględnienia uwag zespołu oceniającego. Ponadto spotkanie zespołu oceniającego z kadrą kierunku pokazało, iż wiele zajęć ma charakter praktyczny, ale wymaga to odpowiedniego opisu w sylabusie oraz zmian formy zajęć np. z ćwiczeń na zajęcia warsztatowe itp.

W ramach oceny kierunku *zarządzanie* przeprowadzonej przez PKA w 2008 r. sformułowano uwagi w ramach niniejszego kryterium odnoszące się do: Braku godzin zajęć dydaktycznych w stosunku do standardów kształcenia – 60 na studiach stacjonarnych i 225 na studiach niestacjonarnych.

W ramach działań naprawczych Uczelnia dostosowała programy kształcenia dla wygasającego cyklu do standardów kształcenia .

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1)

Program kształcenia na studiach niestacjonarnych tworzy podstawy do realizacji zakładanych efektów kształcenia ale wymaga zwiększenia wymiaru praktyk zawodowych oraz zwiększenia udziału zajęć o charakterze praktycznym. Program kształcenia na kierunku *zarządzanie* został opracowany w układzie obejmującym efekty kierunkowe i szczegółowe oraz treści kształcenia dla poszczególnych przedmiotów i formy ich realizacji. Do efektów szczegółowych zostały w odpowiedni sposób odniesione treści programowe. Są one opisane z reguły w sposób dość syntetyczny. System punktacji ECTS jest zgodny z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Występuje wiele wątpliwości co do prawidłowości przyjętej sekwencji zajęć. Uczelnia umożliwia

wybitnie uzdolnionym studentom oraz osobom znajdującym się w szczególnej sytuacji życiowej indywidualizację studiów.

3.2)

Analiza efektów kształcenia, form zajęć i metod dydaktycznych (w tym projektów) oraz treści kształcenia pozwala stwierdzić, że spójność wymienionych elementów będzie osiągnięta, co wymaga zwiększenia wymiaru praktyk zawodowych oraz udziału zajęć o charakterze praktycznym, w których studenci będą nabywać umiejętności rozwiązywania problemów praktycznych. Władze wydziału zobowiązały się do uwzględnienia uwag zespołu oceniającego.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Zajęcia dydaktyczne na studiach I stopnia kierunku *zarządzanie* prowadzi 28 pracowników, w tym: 8 profesorów i doktorów habilitowanych, 8 doktorów i 12 magistrów. Spośród tych 28 zatrudnionych osób 19 reprezentuje, z uwagi na uzyskane dyplomy formalnego wykształcenia (profesora, doktora habilitowanego, doktora, magistra) dziedzinę nauk ekonomicznych i dodatkowo nauki prawne. Ponadto wśród zatrudnionych są przedstawiciele takich dyscyplin jak: informatyka, socjologia, prawo, filologia angielska. Wśród profesorów i doktorów habilitowanych są przedstawiciele nauk o zarządzaniu, ekonomii oraz dyscypliny finanse a także informatyki. Czterech doktorów i 10 magistrów zatrudnionych jest w formie umowy o dzieło, a pozostali zatrudnieni są w pełnym wymiarze czasu pracy. Trzeba też podkreślić, iż około 50% zatrudnionych nauczycieli posiada znaczące doświadczenie zawodowe zgodne z opisem efektów kształcenia w zakresie umiejętności. Ponadto w realizacji procesu dydaktycznego biorą udział praktycy -przedstawiciele prestiżowych firm regionalnych i lokalnych.

Liczba wyżej wymienionych pracowników naukowo-dydaktycznych, dla których uczelnia stanowi podstawowe lub dodatkowe miejsce pracy i struktura ich kwalifikacji naukowych umożliwiają osiągnięcie założonych, przypisanych do obszaru nauk społecznych celów i efektów kształcenia na ocenianym kierunku.. Liczba przedmiotów prowadzonych przez poszczególnych nauczycieli i ich obciążeń nie budzi zastrzeżeń.

4.2)

Teczki osobowe zawierają dokumenty pozwalające na ocenę, czy nauczyciel akademicki spełnia wymagania do zaliczenia do minimum kadrowego na kierunku *zarządzanie*, tj. czy posiada odpowiednie kwalifikacje naukowe (stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów – zgodnie z wymaganiami określonymi w § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz. U. z 2014 r. poz. 131), w jakim wymiarze realizują pensum dydaktyczne, a także czy złożył nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki oświadczenie o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego na studiach pierwszego stopnia na kierunku *zarządzanie* w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku – Wydział Zarządzania Filii w Elku, zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). Wszystkie oświadczenia zostały podpisane w terminie zgodnym z wymaganiami określonymi w przepisach ustawy, tj. w czerwcu 2013 r.

Zgodnie z informacjami zawartymi w tych oświadczeniach wszystkie wskazane do minimum kadrowego osoby stanowią minimum kadrowe nie więcej niż dwukrotnie, a także są zatrudnione w Uczelni na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, a więc zgodnie z wymaganiami określonym w § 13 ust. 1 wymienionego wyżej rozporządzenia.

Analiza tej dokumentacji pozwala na stwierdzenie, iż wymagania określone w § 14 ust. 1 rozporządzenia wymienionego powyżej są spełnione, bowiem do minimum kadrowego na ocenianym kierunku studiów Uczelnia wskazała 10 osób, z tego 4 samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego, 4 osoby ze stopniem naukowym doktora oraz 2 osoby z tytułem zawodowym magistra – zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 9a ust. 1 pkt. 3 ustawy.

W tezkach osobowych znajduje się również dokumentacja związana z realizacją zwyczajowych procedur dotyczących prowadzonej w Uczelni polityki kadrowej.

Wszystkie wyżej wymienione osoby przeprowadzą osobiście na kierunku *zarządzanie* co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych (samodzielni nauczyciele akademicy) oraz co najmniej 60 godzin (doktorzy), co spełnia wymagania określone w § 13 ust. 3 wymienionego wyżej rozporządzenia.

Warunek minimum kadrowego dla studiów I stopnia dla profilu praktycznego dla obszaru nauk społecznych dla kierunku „*zarządzanie*” jest spełniony, ponieważ można zaliczyć do tej grupy wszystkie wskazane 10 osób. Wśród wskazanych tych 10 osób jest 4 pracowników ze stopniem naukowym doktora habilitowanego lub tytułem naukowym profesora, 4 osoby ze stopniem naukowym doktora oraz 2 osoby z tytułem zawodowym magistra. Dorobek naukowy osób zaliczonych do minimum kadrowego należy do dziedziny nauk ekonomicznych dyscypliny: nauki o zarządzaniu – 6 osób, ekonomii 2 osoby i finansów 1 osoba. Jedna osoba ze tytułem zawodowym magistra ukończyła studia techniczne ale posiada doświadczenie zawodowe zgodne z potrzebami procesu dydaktycznego na kierunku *zarządzanie* - profil praktyczny, gdyż prowadzi własną działalność gospodarczą. Spośród 10 osób stanowiących minimum kadrowe - pięć osób ma znaczące doświadczenie zawodowe zgodne z opisem kierunkowych efektów kształcenia w zakresie umiejętności. Dorobek naukowy osób stanowiących minimum kadrowe jest skupiony na takich zagadnieniach jak: *zarządzanie* przedsiębiorstwem, *zarządzanie* logistyczne, *zarządzanie* terytorialne, restrukturyzacja przedsiębiorstw, *zarządzanie* jakością, informatyka w zarządzaniu, finansowanie inwestycji, rozwój regionalny.

Skład minimum kadrowego na kierunku *zarządzanie* prowadzonego na Wydziale Zarządzania Filii w Ełku w perspektywie długookresowej jest w stabilny, bowiem 9 osób wskazanych do minimum kadrowego zatrudnionych zostało na czas nieokreślony, zaś tylko 1 osoba na czas określony, tj. do 30.09.2014 r.

Dla 5 osób wskazanych do minimum kadrowego Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, zaś dla pozostałych 5 – dodatkowym miejscem pracy. Wszystkie osoby zostały zatrudnione w Uczelni na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.

W stosunku do roku 2008, w którym odbyła się pierwsza ocena jakości kształcenia na kierunku *zarządzanie*, nastąpiły duże zmiany w składzie tego minimum, bowiem tylko 3 osoby (1 samodzielny nauczyciel akademicki oraz 2 doktorzy), to nauczyciele akademicy, którzy tworzyli to minimum w roku 2008.

Warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku *zarządzanie*, do liczby studentów na tym kierunku jest spełniony i wynosi 1: 28(10: 283), co spełnia wymagania określone w § 17 ust. 3 cytowanego wyżej rozporządzenia.

Obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa. Poszczególne przedmioty prowadzą specjaliści, których wiedzę popartą dyplomami i dorobkiem publikacyjnym, często, wspiera doświadczenie praktyczne co ma istotne znaczenie przy realizacji praktycznego profilu kształcenia

Załącznik nr 6 . Informacja o hospitolowanych zajęciach i ich ocena

Zajęcia wizytowane odbywały się zgodnie z planem. Prowadzący byli przygotowani do zajęć..

4.3).

Uczelnia zatrudnia nauczycieli akademickich na podstawie umowy o pracę oraz na podstawie umów cywilnoprawnych. Rektor podejmuje decyzje o nawiązaniu lub rozwiązaniu stosunku pracy z nauczycielami akademickimi na wniosek Dziekana lub z własnej inicjatywy, po zasięgnięciu opinii Dziekana.

Okresowej oceny nauczyciela akademickiego dokonuje Kierownik Katedry (Dziekan w stosunku do Kierownika Katedry, Rektor w stosunku do Dziekana) w „Arkuszu oceny dokonań naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych nauczyciela akademickiego”. Swój stosunek do tej oceny wyraża Dziekan, a w przypadku, gdy oceniający nie godzi się z oceną, także Rektor. Nauczyciele akademicy podlegają okresowej ocenie, której dokonuje się nie rzadziej niż raz na dwa lata lub na wniosek Dziekana Wydziału, w szczególności w zakresie należytego wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 111 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz w zakresie przestrzegania prawa autorskiego i praw pokrewnych, a także prawa własności przemysłowej. Oceny nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora, zatrudnionego na podstawie mianowania dokonuje się nie rzadziej niż raz na cztery lata.

Podstawę oceny stanowią zwłaszcza informacje nauczyciela akademickiego zawarte w „Arkuszu oceny dokonań naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych nauczyciela akademickiego”; wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych - hospitacje dotyczą wszystkich nauczycieli akademickich, niezależnie od formy ich zatrudnienia, są przeprowadzane według ustalonego harmonogramu hospitacji. Hospitacje przeprowadza Dziekan i osoby przez niego upoważnione; wyniki anonimowej ankiety przeprowadzonej wśród studentów - zajęcia dydaktyczne oceniane są także przez studentów przy pomocy ankiet.

Powyższe informacje pozwalają na korektę jakości pracy wykładowców oraz są podstawą do ich nagradzania/awansowania. Na podstawie danych uzyskanych w procesie samooceny podejmowane są również decyzje o rozwoju pracowników wewnątrz organizacji. Stanowi to również podstawę prowadzenia odpowiedniej polityki kadrowej ukierunkowanej m.in. na kształtowanie zespołu nauczycieli akademickich, dla których Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy. W sytuacjach szczególnych uzyskane tą drogą informacje mogą skutkować rozwiązaniem umowy o pracę z danym nauczycielem akademickim.

Uczelnia przywiązuje wagę do rozwoju naukowego pracowników. W tym celu realizowany jest na miarę możliwości Wydziału program badań zgodny z kierunkiem studiów prowadzonych na Uczelni, uwzględniający zainteresowania i doświadczenie pracowników. Badania prowadzone są indywidualnie lub zespołowo. Wyniki prowadzonych przez pracowników naukowych badań są opisywane i wykorzystywane jako monografie naukowe, artykuły, raporty, materiały dydaktyczne, skrypty i podręczniki. Trzeba podkreślić, iż Wydział poddał się ocenie parametrycznej jednostek naukowych i uzyskał kategorię B. Znaczny udział w dorobku Wydziału miała kadra prowadząca zajęcia na kierunku *zarządzanie*. Ważną funkcję spełnia też Uczelniane Wydawnictwo, które zajmuje się opracowywaniem i publikacją książek, zeszytów naukowych i innych materiałów.

Zespół oceniający odbył spotkanie z kadra akademicką kierunku. Przewodnicząca zespołu przedstawiła cele wizytacji i jej zakres oraz kryteria oceny. Zaproponowała dyskusję nad koncepcją profilu praktycznego, który został przyjęty przez Wydział na kierunku *zarządzanie* od roku 2012/2013. Poszczególne nauczyciele akademicy przedstawiali formy kształcenia i metody dydaktyczne które są realizowane na zajęciach o charakterze praktycznym. Przedstawiono istotę Inkubatora Przedsiębiorczości, który jest wsparciem dla studentów w nabywaniu umiejętności zakładania własnej firmy i rozwijaniu umiejętności

przedsiębiorcy. Podkreślano konieczność kontaktów z biznesem lokalnym i kształcenie na potrzeby rynku lokalnego. Podkreślano, że wśród kadry są osoby prowadzące własną działalność gospodarczą oraz posiadający doświadczenie zawodowe jako samorządowcy, członkowie rad nadzorczych. Wskazywano na wykorzystywanie doświadczenia zawodowego w zajęciach dydaktycznych. Członkowie Zespołu zachęcali do modyfikacji sylabusów, w których pokazane będą formy zajęć praktycznych, gdyż przedstawione sylabusy nie zawierały takich informacji.

Załączniknr5- Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego -ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1)

Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych oraz ich kwalifikacje umożliwiają osiągnięcie celów i efektów zdefiniowanych dla ocenianego kierunku.

4.2)

Wymagania minimum kadrowego do prowadzenia studiów I stopnia na kierunku *zarządzanie* można uznać za spełnione. Dorobek naukowy kadry tworzącej minimum kadrowe koncentruje się na problemach ściśle związanych z ocenianym kierunkiem. Kadra posiada również dorobek zawodowy zgodny z opisem efektów kształcenia w zakresie umiejętności .

4.3)

Polityka kadrowa Wydziału i Uczelni sprzyja rozwojowi naukowemu pracowników poprzez finansowe i organizacyjne wsparcie badań naukowych (Wydział otrzymał w ocenie parametrycznej kategorię B), uczestnictwa w konferencjach, prowadzenie własnego wydawnictwa i organizowania konferencji naukowych.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Baza naukowo-dydaktyczna umożliwi efektywne kształcenie studentów oraz prowadzenie badań. Zajęcia dydaktyczne odbywają się w: 5 salach wykładowych, 2 salach konferencyjnych, 10 salach ćwiczeniowych, 4 salach laboratoryjnych.

Bazę do prowadzenia zajęć laboratoryjnych stanowią pomieszczenia:

1. laboratorium/pracownia informatyczna - sala nr 25 (14 samodzielnych stanowisk komputerowych wyposażonych w oprogramowanie: AutoCad2011, Scilab, Microsoft Office, Microsoft Project Professional, Microsoft Expresion, Free Pascal, dev -c++, Presto Mr. Photo);
2. laboratorium/pracownia informatyczna - sala 26 (14 samodzielnych stanowisk komputerowych wyposażonych w oprogramowanie: AutoCad2011, Scilab, Scribus 1.3.9, Microsoft Office, Microsoft Project Professional, Microsoft Expresion, Free Pascal, dev -c++, Presto Mr. Photo);
3. laboratorium/pracownia informatyczna - sala 27 (12 samodzielnych stanowisk komputerowych z wyposażonych w następujące oprogramowanie: Scilab, Microsoft Office);
4. laboratorium/pracownia informatyczna - sala 9 (12 samodzielnych stanowisk komputerowych z wyposażonych w następujące oprogramowanie: Microsoft Office).

Salony wykładowe i konferencyjne wyposażone są m.in. w laptopy, projektory multimedialne, ekrany projekcyjne, mikrofony i profesjonalne nagłośnienie. Takie wyposażenie umożliwia prowadzenie zajęć dydaktycznych (jak również organizację konferencji, sympozjów, zjazdów i szkoleń) z szerokim wykorzystaniem technik multimedialnych i nowoczesnych form nauczania.

Studenci obecni na spotkaniu z zespołem wizytującym PKA, pozytywnie ocenili bazę dydaktyczną Uczelni. Salony dydaktyczne wyposażone są w nowoczesny sprzęt multimedialny. Wyposażenie laboratoriów komputerowych oraz sal studenci ocenili bardzo pozytywnie. W Uczelni jest ogólnodostępny sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu.

W realizacji procesu dydaktycznego i prac naukowo-badawczych istotnym wsparciem są pozycje książkowe, czasopisma naukowe i inne opracowania stanowiące zasoby biblioteczne uczelni. Uczelniany system biblioteczno-informacyjny składa się z biblioteki głównej w WSFiZ w Białymstoku, biblioteki Filii w Ełku oraz punktu bibliotecznego Wydziału Zamiejscowego w Ostrowi Mazowieckiej. Zbiory biblioteki Filii w Ełku liczą ponad 15.500 woluminów. W czytelni multimedialnej biblioteka zapewnia dostęp on-line do Baz Wirtualnej Biblioteki Nauki (Elsevier, Ebsco Springer i Web of Knowledge) i kilkudziesięciu tys. czasopism open access. W roku akademickim 2011/2012 katalog www został wzbogacony o wydawnictwa elektroniczne (ebooki) oraz Wydawnictwa Instytutu Ekonomiki Rolnictwa, gdzie można znaleźć publikacje elektroniczne dostępne z serwera biblioteki. Profil zbiorów jest zgodny z procesem dydaktycznym i kierunkiem prac naukowo-badawczych prowadzonych w Uczelni. Liczba wszystkich posiadanych tytułów czasopism na koniec 2013 r. wyniosła 60, w tym 25 w prenumeracie bieżącej. W czytelni Filii w Ełku użytkownicy mają do dyspozycji 50 stanowisk, w tym 10 z dostępem do Internetu oraz trzy stanowiska wyposażone w specjalistyczne oprogramowanie ułatwiające dostęp do informacji w sieci osobom niepełnosprawnym.

W zasobach biblioteki Filii w Ełku znajdują się też zbiory specjalne, takie jak: kasety, mapy, wydawnictwa na dyskietkach i nośnikach optycznych.

Spis wszystkich zasobów bibliotecznych znajduje się na stronie internetowej uczelni <http://www.wsfiz.edu.pl> dzięki czemu jej zbiorami każdy zainteresowany może się zapoznać drogą elektroniczną.

Godziny otwarcia biblioteki w Ełku, to wtorek - czwartek: 7.30-15.30; piątek - sobota: 9.00-17.00; niedziela: 9.00-14.00, a w poniedziałek jest nieczynna.

Czytelnicy korzystający z zasobów na miejscu mają do dyspozycji z informatyzowaną czytelnię (40 miejsc) połączoną z Internetem oraz mogą korzystać z sieci bezprzewodowej. Czytelnia multimedialna ma do dyspozycji 10 stanowisk z dostępem do Internetu oraz 3 stanowiska wyposażone w specjalistyczne oprogramowanie ułatwiające dostęp do informacji w sieci osobom niepełnosprawnym. Ponadto, infrastruktura techniczno-materialna budynku przy ulicy Grunwaldzkiej 1 w Ełku spełnia szereg wymogów dotyczących usprawnień dla studentów niepełnosprawnych. Przed budynkiem znajduje się specjalny podjazd dla wózków inwalidzkich, a w 2013 roku oddano do użytku windę, która jest dostosowana także do potrzeb osób niedowidzących i niedosłyszących

Studenci mają do dyspozycji nowoczesną bibliotekę, której księgozbiór ocenili pozytywnie. Znajdują w nim niezbędne pozycje z literatury zalecanej i wymaganej przez prowadzących.

Studenci obecni na zebraniu z zespołem oceniającym PKA wyrazili opinię, iż dobór instytucji, w których odbywają się praktyki jest w pełni poprawny. W zależności od zainteresowań studenta praktyka może odbywać się w działach: produkcji, kadr, finansowo-księgowym, marketingu, zarządzania jakością, kontroli itp. Mają możliwość również zaliczenia praktyk na podstawie pracy zawodowej.

Budynek przy ulicy Grunwaldzkiej 1 w Elku spełnia wymogi dotyczące usprawnień dla studentów niepełnosprawnych ruchowo. Przed budynkiem znajduje się specjalny podjazd dla wózków inwalidzkich, a w 2013 roku oddano do użytku windę, która jest dostosowana także do potrzeb osób niedowidzących i niedosłyszących. Nie stwierdzono usprawnień dla osób z innymi rodzajami niepełnosprawności.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Kadra prowadząca zajęcia na kierunku *Zarządzanie* prowadzi działalność naukową głównie w swoich podstawowych miejscach pracy, a badania naukowe na Uczelni są realizowane na podstawie projektów badań własnych oraz projektów badań statutowych. Szczegółowe zasady planowania i rozliczania badań naukowych określa Zarządzenie Rektora nr RK/0210/46/12 z dnia 21 grudnia 2012. Ponadto na mocy Zarządzenia nr RK/0210/3/11 z dnia 11 stycznia 2011 r. Rektora WSFiZ w Białymstoku w sprawie powołania, określania zadań i sposobu działania Komisji do Spraw Nauki i Zespołów Naukowo-Badawczych w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku w uczelni zostały utworzone Zespoły Naukowo-Badawcze. Obecnie obowiązującym w tym zakresie jest Zarządzenie Rektora nr RK/0210/28/12 z dnia 26 października 2012 r.

Zespoły Naukowo-Badawcze programują, organizują i realizują określone projekty badawcze. Zadaniem zespołów jest merytoryczne wsparcie rozwoju naukowego młodych pracowników poprzez prezentacje i dyskusje naukowe, zajęcia dotyczące metodologii pisania prac naukowych.

Wewnętrznym źródłem finansowania badań naukowych są fundusze własne uczelni, które są przyznawane na szczeblu centralnym, z budżetu na badania naukowe uczelni. Poszczególne wydziały nie posiadają wyodrębnionych budżetów i środków na badania naukowe. Zgodnie z Zarządzeniem Rektora nr RK/0210/16/11 z dnia 21 marca 2011 r. (zmienione Zarządzeniem nr RK/0210/46/12 z dnia 21 grudnia 2012 r.) w sprawie planowania i zasad rozliczania badań naukowych w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku pracownicy naukowo-dydaktyczni mogą występować z wnioskiem o przyznanie środków finansowych na realizację działań w ramach złożonych projektów badawczych.

Ostateczną decyzję w zakresie przydziału środków na realizację projektu badawczego podejmuje Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą, biorąc pod uwagę wielkość środków finansowych przewidzianych na badania w budżecie Uczelni. Uruchomienie przyznanych na realizację projektu badawczego środków finansowych następuje na wniosek kierownika projektu badawczego, zaopiniowany pozytywnie przez kierownika Zespołu Naukowo-Badawczego i właściwego dziekana, a w przypadku projektu realizowanego w WSFiZ Filii w Elku, także przez Kierownika Filii, oraz zatwierdzony przez Prorektora ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą. Wzór wniosku o uruchomienie środków finansowych stanowi Załącznik nr 3 do wyżej wymienionego zarządzenia.

Zamiejscowy Wydział Zarządzania w Elku w ocenie parametrycznej jednostek uzyskał kategorię B, co skutkuje dotacjami MNiSW na badania statutowe. Zewnętrzne źródło finansowania badań naukowych realizowanych na kierunku *Zarządzanie* stanowiła

dotacja przyznawana przez MNiSW na badania statutowe jednostki (obecnie dotacja na utrzymanie potencjału badawczego). W ciągu ostatnich pięciu lat Wydział Zarządzania realizował na kierunku *Zarządzanie* jeden projekt badań statutowych: *Zarządzanie przedsiębiorstwem a adaptacyjność w warunkach kryzysu*. Środki uzyskanej dotacji podmiotowej na finansowanie podstawowej działalności statutowej jednostki w 2010 roku wynosiły 22080 zł, zaś całkowity koszt projektu 29818,05 zł (różnica została sfinansowana ze środków własnych uczelni). Łącznie (z dotacją na badania statutowe) w latach 2010-2013 przeznaczono na badania naukowe 66 820 zł.

Badania naukowe realizowane przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku *Zarządzanie* obejmują różne aspekty funkcjonowania gospodarki, a w szczególności zagadnienia z zakresu: zarządzania kapitałem ludzkim, logistyki, finansów, polityki rozwoju regionalnego, zastosowania technologii informacyjnych w podmiotach gospodarczych.

Pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku *Zarządzanie* wykazują dużą aktywność naukową, czego efektem są liczne publikacje i utrzymanie przez Wydział Zarządzania kategorii naukowej B. Warto jednak dodać, że ze względu na trudną sytuację finansową uczelni, od kilku lat pracownicy Wydziału finansują publikacje, udział w konferencjach i prace badawczo-naukowe głównie ze środków własnych lub zewnętrznych (granty), co znacząco ogranicza możliwości rozwoju. W 2014 roku Wydział Zarządzania realizuje następujący temat badań statutowych: *Kreowanie wartości przedsiębiorstwa – kluczowe obszary i uwarunkowania*.

Usprawnieniu procesu dydaktycznego sprzyjają też monografie, podręczniki, poradniki i skrypty opracowane przez pracowników kierunku *Zarządzanie*, wśród których należy wyróżnić następujące pozycje:

- *Innowacyjne metody i techniki zarządzania w przedsiębiorstwie*, WSFiZ, Białystok 2009;
- *Metody i techniki pisania prac dyplomowych (na studiach licencjackich, magisterskich, podyplomowych)*. Poradnik dla studentów Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku, WSFiZ, Białystok 2008;
- *Uwarunkowania i rezultaty zmian w przedsiębiorstwie*, WSFiZ, Białystok 2009.
- *Wybrane zagadnienia wdrażania e-learningu w szkole wyższej na przykładzie WSFiZ w Białymstoku*, Wydawnictwa WSFiZ, Białystok 2009
- *Zastosowanie technologii informacyjnych w zarządzaniu wiedzą i procesami gospodarczymi*, Wydawnictwa WSFiZ, Białystok 2010

Cennym elementem procesu dydaktycznego jest udział studentów w badaniach naukowych, co zaowocowało współautorstwem studentów w opublikowanych 3 artykułach (publikacje z lat: 2010, 2011 i 2014):

1. *Zarządzanie kulturą organizacyjną na przykładzie działalności „Poczty Polskiej” S.A.* (w:) *Behawioralne determinanty rozwoju przedsiębiorczości w Polsce* Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010, s.347-360 ISBN 978-83-7531-094-8
2. *Kompetencje zawodowe sprzedawców w ocenie klientów na przykładzie branży RTV*, (w:) *Współczesne oblicza kapitału ludzkiego i intelektualnego*, Politechnika Częstochowska, Częstochowa 2011, s. 209-222. ISBN: 978-83-7193-497-1
3. *Adaptacja pracownicza w Castorama Polska SA (przykład „dobrej praktyki”), „Zarządzanie Zasobami Ludzkimi” 2014, nr 2 (97), s. 39-51 ISSN: 1641-0874*

Ze względu na niestacjonarny charakter studiów a co za tym idzie brak czasu spowodowany pracą zawodową studentów, na Wydziale nie działają żadne koła naukowe.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego nie dotyczy

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej. Wydział w ocenie parametrycznej uzyskał kategorię B.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Rekrutacja na studia prowadzona jest w oparciu o uchwały Senatu Uczelni. Rekrutacja w roku akademickim 2013/2014 odbyła się w oparciu o postanowienia Uchwały nr 6 Senatu Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku z dnia 27 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków i trybu rekrutacji na pierwszy rok studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia w Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku w roku akademickim 2013/2014. Zasady rekrutacji przewidują, że wstęp na studia jest wolny. O przyjęcie na studia pierwszego stopnia może ubiegać się osoba posiadające świadectwo dojrzałości, dyplom matury międzynarodowej zalegalizowane lub opatrzone apostille świadectwo lub inny dokument uzyskany za granicą uprawniający do ubiegania się o przyjęcie na studia w uczelniach każdego typu w państwie, w którym działa instytucja wydająca świadectwo. Przyjmowanie kandydatów na studia następuje na podstawie postępowania rekrutacyjnego, które obejmuje elektroniczną rejestrację kandydatów, złożenie wymaganych dokumentów oraz wydanie i doręczenie decyzji w sprawie przyjęcia na studia. Decyzję w sprawie przyjęcia na studia podejmuje Rektor. Od decyzji Rektora kandydat może się odwołać składając wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Tak określone zasady rekrutacji nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów. Nie umożliwiają one jednak doboru kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Określone w uchwale rekrutacyjnej zasady wprowadzają dolny limit liczby kandydatów (25 osób), od którego wypełnienia uzależnione jest uruchomienie studiów. Nie wprowadzają natomiast rozwiązań określających wielkość rekrutacji z uwzględnieniem związku liczby rekrutowanych studentów z potencjałem dydaktycznym jednostki i jakością kształcenia.

Sformułowane zasady rekrutacji nie zawierają zapisów dyskryminujących. Studenci uczestniczący w spotkaniu nie zgłosili uwag do procesu rekrutacji na studia. Ich zdaniem kryteria przyjęte są jasno określone i sprawiedliwe.

7.2)

Program kształcenia przewiduje, że studenci ocenianego kierunku studiów zdają łącznie 17 egzaminów, co należy uznać za liczbę nie budzącą zastrzeżeń. Egzaminami objęte są wszystkie przedmioty podstawowe (7), 8 z 13 przedmiotów kierunkowych oraz język obcy i Technologia informacyjna. Dla pozostałych przedmiotów przewidziana jest forma zaliczenia. Egzaminy są dość nierównomiernie rozłożone w poszczególnych semestrach (4, 4, 3, 1, 3, 2), co nie sprzyja systematyczności nauki. Zwłaszcza słabo obciążony jest egzaminami drugi rok studiów, a na tym tle przeciążony pierwszy. Zasady przyjęte w zakresie wystawiania ocen określone w Regulaminie studiów oraz metody weryfikacji efektów kształcenia podane w sylabusach przedmiotów zapewniają ich niezbędną przejrzystość i obiektywizm wystawiania. Wymagania oceny realizacji efektów kształcenia są odpowiednio wystandaryzowane.

Struktura ocen z ostatniej sesji egzaminacyjnej przedstawiona w Raporcie samooceny przez Uczelnię prowadząca oceniany kierunek studiów wskazuje, że sporadycznie wystawiane są oceny niedostateczne (3 %), relatywnie mało jest też ocen dostatecznych

(16%) i dostateczny plus (11%), a przeważają oceny dobry i dobry plus (po 18%) oraz oceny bardzo dobry (34%). Wskazuje to na występowanie zjawiska zawyżania ocen. Odmienny jest rozkład ocen z egzaminu dyplomowego, na którym wystawiono 2 oceny niedostateczne, a oceny dostateczny i dobry mają zbliżony rozkład (odpowiednio 15 i 14). Sporadycznie wystawiane są oceny dostateczny plus (1) i dobry plus (2). Najwięcej było ocen bardzo dobry (19). Ten rozkład ocen należy uznać za równomierny.

System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się. Zapewnia on przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są odpowiednio wystandaryzowane.

Bilans nakładu czasu pracy studenta zostały w odniesieniu do każdego przedmiotu zamieszczone w jego sylabusie. Ujmują one odpowiednio dla danego przedmiotu następujące pozycje: udział w wykładach, udział w ćwiczeniach (jeżeli są przewidziane dla danego przedmiotu), przygotowanie do ćwiczeń, wykonanie zleconych zadań domowych, udział w konsultacjach związanych z wykładami/ćwiczeniami, przygotowanie do egzaminu/zaliczenia wykładu, przygotowanie do zaliczenia ćwiczeń, udział w egzaminie. Analiza bilansów nakładu pracy studenta opracowanych dla poszczególnych przedmiotów wskazuje, że są one generalnie prawidłowe. Wątpliwości budzi jedynie ujęcie stosunkowo dużej liczby godzin udziału w konsultacjach sięgający nawet 20 godzin, co jest mało realne. Nakład pracy wyrażony w godzinach jest przeliczany na punkty ECTS w relacji 25 godzin pracy na 1 punkt. Poza uwagą dotyczącą liczby godzin konsultacji nakłady pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia zostały sporządzone prawidłowo.

Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym, ocenili, że nakład pracy i czasu niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest określony prawidłowo. W opinii studentów, gdy konieczne są dodatkowe godziny, obszerniejsze wyjaśnienia zagadnień, zawsze kadra dydaktyczna oraz Władze Wydziału przychylne są do propozycji studentów. Zadeklarowali pełną znajomość wymagań egzaminacyjnych. Są również informowani o możliwościach powtórzenia egzaminu oraz o możliwościach skorzystania z egzaminu komisyjnego. System oceny osiągnięć studentów jest każdorazowo przedstawiany podczas pierwszych zajęć w semestrze. Za każdym razem określona jest forma zaliczenia końcowego oraz formy bieżącej weryfikacji postępów w nauce. Nauczyciele akademicy konsekwentnie stosują się do ustalonych zasad.

Zdaniem studentów program studiów jest dostosowany do możliwości oferowanych przez Uczelnię a umiejętności i wiedza, których nabycie w trakcie realizacji programu założono, są osiągalne na każdym etapie kształcenia. Formy weryfikacji wiedzy, w tym ocena stopnia nabycia deklarowanych dla kierunku umiejętności i kompetencji, które oparte są również na ocenie aktywności podczas laboratoriów, są w opinii studentów właściwie dobrane. Jest zorientowany na proces uczenia się, jest przejrzysty oraz zapewnia obiektywne formułowanie ocen. Prowadzący stawiają przejrzyste i zrozumiałe kryteria oraz sprawiedliwie oceniają prace. W razie potrzeby studenci otrzymują od wykładowców wskazówki dotyczące swoich prac i dokładne wyjaśnienie sformułowanych ocen.

System oceny osiągnięć jest w opinii studentów przejrzysty, zrozumiały oraz obiektywny, natomiast jego orientacja na proces uczenia się przejawia się bieżącą weryfikacją postępów w nauce, a także uwzględnianiem aktywności w trakcie zajęć w procesie formułowania ocen.

7.3)

Studenci wizytowanego kierunku posiadają możliwość wyjazdów do innych ośrodków akademickich w ramach programu Erasmus. Mają możliwość wyjechać do ośrodków akademickich w Estonii (Euroakadeemia), Finlandii (Tampereen yliopisto), Litwa (Kazimieras Simonavicius University), Turcja (Balikesir Universitesi, Istanbul Kultur Universitesi), Niemcy (Universitat Koblenz-Landau), Włochy (Universitadegli Studi di Verona), Hiszpania (Universidad de Las Palmas de Gran Canaria), Belgia (Universite de

Mons). W ciągu 3 ostatnich lat w ramach tego programu nie wyjechał ani nie przyjechał żaden student.

Studenci podkreślają, że oferta wymian międzynarodowych jest dla nich bardzo atrakcyjna. Jednakże ze względu na niestacjonarny charakter studiów nie są zainteresowani programami mobilnościowymi. Taki stan rzeczy argumentują posiadaniem rodziny, pracy, braku chęci wyjazdu z kraju, jak również barierą językową. Wśród studentów powszechna jest wiedza na temat wspomnianych możliwości. Informacje udostępniane są studentom na tablicach ogłoszeń oraz dzięki dystrybucji materiałów informacyjnych (kalendarzyki studenta zawierające szczegółowe informacje o programie ERASMUS). Studenci nie mają możliwości udziału w krajowych programach mobilnościowych.

Ze względu na to, że z wymiany skorzystało dotychczas niewielu studentów, należy uznać, że współpraca międzynarodowa, w tym zakresie nie wpływa w żaden sposób na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

7.4)

Wszystkie informacje i dokumenty dotyczące procesu kształcenia na Wydziale Zarządzania są dostępne na stronie internetowej Uczelni oraz w systemie Recto, który umożliwia również sprawdzanie na bieżąco swoich wyników z danych przedmiotów. Do systemu Recto wprowadzane są także sylabusy przedmiotowe.

Na początku semestru nauczyciele akademicy przedstawiają studentom wszystkie niezbędne informacje dotyczące m.in.: potrzebnej literatury, zasad zaliczenia przedmiotu oraz godziny konsultacji. Są one konsekwentnie przestrzegane przez prowadzących zajęcia oraz odpowiednio dopasowane do potrzeb studentów. Terminy i formy konsultacji z pracownikami naukowo – dydaktycznymi są dogodne dla potrzeb studentów. Każdy wykładowca podaje na początku zajęć w jakich dniach i godzinach będzie dostępny dla studentów poza planowymi zajęciami dydaktycznymi. Ponadto większość wykładowców umożliwia ze sobą kontakt drogą elektroniczną. Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym wskazali na bardzo dobry kontakt z nauczycielami akademickimi oraz rzetelne przekazywanie przez prowadzących nauczanych przez nich treści. Mają odpowiednie ich zdaniem możliwości wyboru promotora oraz zaproponowania własnych tematów prac dyplomowych. Wybór promotora pracy dyplomowej następuje na zasadzie indywidualnych konsultacji między studentami a opiekunami prac. Studenci nie zgłaszali zastrzeżeń w tej kwestii. Obecni na spotkaniu wyrazili zdanie, iż mogą swobodnie wybrać temat pracy dyplomowej realizowanej pod kierunkiem opiekuna naukowego. Ponadto posiadają dostęp do biblioteki uczelnianej, jej księgozbiór spełnia ich oczekiwania, dlatego też bardzo często z niej korzystają. Godziny otwarcia biblioteki w trakcie semestru dostosowane są do potrzeb studentów.

W opinii studentów dostępność dziekanatu jest odpowiednia. Jakość pracy osób pracujących w dziekanacie również została oceniona przez studentów bardzo dobrze.

Sylabusy zawierają bardzo szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych przedmiotów. Opis efektów kształcenia obejmuje wszystkie obszary, tj. wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne. Ponadto sylabusy uwzględniają opis wymagań jakie musi spełnić student, aby uzyskać konkretną ocenę z przedmiotu oraz wykaz form zaliczenia przedmiotów i bieżącej weryfikacji postępów w nauce.

Zdaniem studentów tak napisane sylabusy są im w pełni przydatne w procesie uczenia się. Studenci uważają również, iż zalecane przez nauczycieli akademickich materiały dydaktyczne w pełni pomagają w realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia.

Uczelnia nie posiada mechanizmów motywujących studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia w formie nagród i wyróżnień, przyznawanych ze środków własnych. Posiada jednak stypendium rektora dla najlepszych studentów przyznawane osobom, które otrzymały wysoką średnią ocen lub posiadają osiągnięcia naukowe, artystyczne lub wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym. Rodzaje osiągnięć naukowych, artystycznych i sportowych uprawniających do ubiegania się o stypendium

Rektora dla najlepszych studentów oraz sposób ich udokumentowania określa Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku. W opinii studentów, przedstawionej podczas spotkania, obowiązujące zasady przyznawania Stypendium Rektora są odpowiednie i wystarczająco motywują do osiągnięcia wysokich wyników w nauce oraz osiągnięcia założonych efektów kształcenia.

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku. Stypendia są przyznawane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w sposób przejrzysty i sprawny. Regulamin obejmuje wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Podziału dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej dokonuje Rektor w porozumieniu z przedstawicielami samorządu zgodnie z art. 174 ust. 2 Ustawy. Decyzje o przyznaniu stypendium wydawane są odpowiednio przez Wydziałową Komisję Stypendialną oraz Odwoławczą Komisję Stypendialną, których większość składu stanowią studenci.

W kwestiach dotyczących projektowania i oceny rozwiązań w zakresie systemu opieki materialnej Władze Uczelni aktywnie konsultują się i uzgadniają ostateczne rozwiązania z Samorządem Studenckim. Na wizytowanym kierunku nie funkcjonują jednak mechanizmy, które umożliwiłyby szerszemu gronu studentów ocenę, a przez to i udział w weryfikacji funkcjonującego systemu opieki materialnej.

Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym pozytywnie wypowiedzieli się na temat systemu opieki materialnej. Warunki uprawniające do ubiegania się o stypendium są studentom znane i powszechnie dostępne, a system ich przyznawania funkcjonuje sprawnie.

W odniesieniu do wspierania rozwoju zawodowego, kulturowego i społecznego studentów, działalność Uczelni należy ocenić bardzo pozytywnie. Władze Uczelni są przychylnie inicjatywom studentów oraz chętnie je wspierają, również finansowo.

W Uczelni działa Samorząd Studencki, która funkcjonuje na podstawie Regulaminu Samorządu Studentów Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku. Organom Samorządu zostało udostępnione pomieszczenie wyposażone w materiały biurowe oraz sprzęt komputerowy. Członkowie samorządu uznaje te warunki za wystarczające. Ogólny budżet samorządu jego członkowie uznali za wystarczający i adekwatny do prowadzonej działalności. Członkowie samorządu zasiadają w organach kolegialnych Uczelni oraz opiniują plany i programy studiów w trybie przewidzianym przez art. 68 ust. 1 Ustawy.

W zakresie rozwoju kulturowego, Uczelnia wspiera działalność Samorządu Studenckiego, który zajmuje się m.in. animacją życia kulturalnego na Uczelni. Członkowie samorządu uznali oferowane wsparcie za adekwatne do ich potrzeb i możliwości.

Wsparciem zawodowym studentów, zajmuje się Biuro Karier,. Organizuje warsztaty i szkolenia z zakresu doradztwa zawodowego, autoprezentacji, przygotowania dokumentów aplikacyjnych.

Na podstawie pozytywnych opinii wyrażanych przez studentów podczas spotkania z ZO PKA, należy stwierdzić, że bardzo wysoko oceniają system opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej funkcjonujący na wizytowanym kierunku. System rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków jest dla studentów przejrzysty oraz znają procedury podejmowane w przypadku wystąpienia sytuacji problemowych i konfliktowych. Studenci wyrazili opinię, że – ze względu na kameralną atmosferę na ocenianym kierunku – wszelkie skargi i wnioski zgłaszane do Władz Instytutu są wnikliwie rozpatrywane, bez zbędnej zwłoki.

W spotkaniu z Zespołem Oceniającym uczestniczyli studenci wszystkich lat studiów pierwszego stopnia. Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie wypowiedzieli się na temat opisanych wyżej form opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej.

Potwierdzili odpowiedni dostęp do wszelkich informacji związanych z procesem kształcenia, właściwą obsługę administracyjną, oraz możliwość stałego kontaktu z nauczycielami akademickimi, także z wykorzystaniem w tym celu poczty elektronicznej.

Pozytywna ocena studentów dotyczyła również programu studiów, który w uwzględnia przedmioty związane z ich planami zawodowymi, co w połączeniu z odpowiednią organizacją procesu kształcenia sprzyja pogłębianiu wiedzy i umiejętności. Pozostałe pozytywne opinie wyrażane podczas spotkania dotyczyły zaplecza dydaktycznego i socjalnego, które w ocenie studentów jest odpowiednio przystosowane do właściwej realizacji procesu kształcenia. Chwalą sobie dobrze przygotowane do ich potrzeb sale, jak i właściwie dobrane placówki, w których odbywają zajęcia praktyczne. Mała liczebność grup i bardzo dobry kontakt z wykładowcami sprawiają, że wszelkie informacje dotyczące kształcenia, wymaganej literatury oraz reguł zaliczenia danego przedmiotu otrzymują bezpośrednio od prowadzących zajęcia. Studenci jednoznacznie ocenili taką formę pozytywnie.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1)

Zasady rekrutacji stosowane w uczelni są zgodne z obowiązującymi przepisami.

7.2)

System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane. Poza uwagą dotyczącą liczby godzin konsultacji nakłady pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia zostały sporządzone prawidłowo. Studenci pozytywnie ocenili obowiązujący w Uczelni system weryfikacji osiągnięć. Studenci są we właściwy sposób informowani o wymaganiach egzaminacyjnych oraz formie i sposobie zaliczania przedmiotów.

7.3)

Uczelnia zapewnia możliwość mobilności studentów opartą na jasnych zasadach. Studenci mają zapewnioną możliwość uczestnictwa w programach wymian międzynarodowych.

7.4)

System opieki dydaktycznej, naukowej i materialnej funkcjonuje w sposób prawidłowy i skutecznie wspiera ich rozwój zawodowy, społeczny i kulturowy. Studenci pozytywnie wypowiedzieli się na temat obowiązującego programu studiów oraz systemu odbywania praktyk zawodowych.

Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

Zasady zarządzania kierunkiem *zarządzanie* są uwarunkowane strukturą organizacyjną uczelni macierzystej, jak i Wydziału w Filii Ełku oraz strukturą uczelnianego wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. W trosce o zapewnienie wysokiej jakości procesu dydaktycznego od lat funkcjonuje w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Zaktualizowany zakres tego systemu został określony Uchwałą Senatu WSiFiZ w Białymstoku Nr 2 z dnia 22.06.2012 r. w sprawie wprowadzenia w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku Uczelnianego

Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia (USZiDJK).

System ma określone cele i strukturę organizacyjną. Celem Systemu jest doskonalenie procesu kształcenia w Uczelni, dostosowywanie oferty dydaktycznej do obecnych potrzeb rynku pracy pod kątem zwiększania zatrudnialności absolwentów, a przez to podniesienie atrakcyjności i konkurencyjności kształcenia. Kolejnymi celami są: kształtowanie postaw pro jakościowych w środowisku akademickim, stałe monitorowanie i analizowanie jakości kształcenia, podnoszenie rangi pracy dydaktycznej, podnoszenie poziomu wykształcenia studentów, informowanie kandydatów na studia o jakości kształcenia i kwalifikacjach absolwentów Uczelni.

System ma szczebel uczelniany oraz wydziałowy. Nadzór nad funkcjonowaniem Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia sprawuje Rektor. Realizację Uczelnianego Systemu Jakości Kształcenia zapewnia Uczelniana Komisja Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia, którą powołuje Rektor oraz Wydziałowe Komisje Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia, które powoływane są przez dziekanów wydziałów.

Wydziałowy System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia na Wydziale Zarządzania Filii w Ełku został przyjęty uchwałą Rady Wydziału nr 10/2013 z dnia 28.09.2013 r jako kolejna zmodyfikowana wersja tegoż systemu, którego początki sięgają roku 2011. Wydziałowy system jest integralnie związany z systemem uczelnianym oraz zarządzeniem Rektora Uczelni z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie harmonogramu i realizacji zadań Komisji Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku. Nadzór nad funkcjonowaniem wydziałowego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia sprawuje dziekan. Wydziałowy wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia obejmuje: monitorowanie i doskonalenie procesu kształcenia; ocenę procesu kształcenia; ocenę jakości i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych; ocenę dostępności informacji na temat kształcenia; ocenę mobilności studentów; ocenę warunków socjalnych studentów; zbieranie opinii absolwentów o przebiegu odbytych studiów; badanie opinii pracodawców na temat przygotowania absolwentów do pracy zawodowej; sposób weryfikacji zakładanych efektów kształcenia osiągniętych przez studenta; wnioski z monitorowania karier zawodowych absolwentów.

Monitorowanie i doskonalenie procesu kształcenia na Wydziale Zarządzania Filii w Ełku polega na cyklicznej analizie i ocenie: zakładanych efektów kształcenia; zgodności programów studiów realizowanych na wydziale z misją i strategią rozwoju uczelni; kadry dydaktycznej, jej osiągnięć naukowych i dydaktycznych; obsady zajęć dydaktycznych.

Za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na szczeblu Wydziału odpowiedzialna jest Wydziałowa Komisja ds. Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia, która liczy 20 osób. W skład Komisji wchodzi: nauczyciele akademicy, pracownicy administracji, siedmiu przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych (przedsiębiorcy), przedstawiciele administracji lokalnej oraz 2 studentów. W ramach tej Komisji funkcjonują trzy komisje zadaniowe: Wydziałowa Komisja ds. Weryfikacji Zakładanych efektów kształcenia i Monitorowania Programu Kształcenia, Wydziałowa Komisja ds. monitorowania Procesu Dyplomowania i Wymagań Egzaminacyjnych, Wydziałowa Komisja ds. Monitorowania Posiadanych Zasobów Materialnych i Dostępności informacji we wszystkich tych komisjach członkami są nauczyciele akademicy, przedstawiciele rynku pracy oraz studenci.

Wydziałowy System bardzo szczegółowo określa zadania poszczególnych Komisji. Do podstawowych celów i obowiązków Wydziałowej Komisji ds. Weryfikacji Zakładanych Efektów Kształcenia i Monitorowania Programu Kształcenia, należy ocena: sylwetki absolwenta; programu kształcenia i planu studiów; szczegółowych programów poszczególnych przedmiotów; zgodności merytorycznej treści poszczególnych przedmiotów

z zakładanymi efektami kształcenia i programem kształcenia; realizowanego systemu punktowego (ECTS); programu i realizacji praktyk studenckich.

Wnioski formułowane przez Komisję opierają się w szczególności na analizie: wyników badań ankietowych, programu kształcenia i matrycy efektów kształcenia, sylabusów przedmiotowych, dokumentacji praktyk studenckich, strategii rozwoju uczelni, strategii rozwoju wydziału, protokołów z przeprowadzonych hospitacji i oceny procesu dydaktycznego. Do kompetencji Wydziałowej Komisji ds. Monitorowania Procesu Dyplomowania i Wymagań Egzaminacyjnych należy ocena wymagań egzaminacyjnych; oraz poprawności/ jakości prac dyplomowych.

Analizą i oceną warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych zajmuje się Wydziałowa Komisja ds. Monitorowania Posiadanych Zasobów Materialnych i Dostępności Informacji, Do podstawowych celów i obowiązków Komisji należą: analiza i ocena warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych, kontrola i ocena dostępności informacji na temat kształcenia, ocena mobilności studentów, ocena warunków socjalnych studentów. Do realizacji określonych zadań Komisje wykorzystują: proces ankietowania, hospitacje, raportowanie, przeglądy, w tym kwestionariusz ankietowy badania opinii na temat efektów kształcenia, kwestionariusz ankietowy badania poziomu zadowolenia studentów – (w części dotyczącej programu kształcenia, sprawozdanie, formularz kontroli realizacji praktyk), formularz oceny wymagań egzaminacyjnych, formularz kontroli prac dyplomowych, formularz kontroli tytułów prac dyplomowych, kwestionariusz ankietowy badania poziomu zadowolenia studentów, formularz oceny bazy lokalowej i wyposażenia, formularz oceny dostępności i kompletności informacji, raport dotyczący mobilności studentów (na podstawie danych z dziekanatu). Ankietę badającą poziom zadowolenia studentów przeprowadza się w ciągu ostatniego miesiąca danego semestru wśród wszystkich obecnych studentów, z zastrzeżeniem, że udział w ankiecie jest anonimowy i dobrowolny.

Sprawozdania z prac powołanych Komisji są składane dziekanowi w terminach określonych w harmonogramie realizacji zadań Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia na Wydziale Zarządzania Filii w Elku. Zespół oceniający otrzymał do wglądu sprawozdania Komisji z oceny poszczególnych obszarów jakości kształcenia dokonanych w roku akademickim 2012/2013 i 2013/2014. Sprawozdania obnoszą się do wyników realizacji wszystkich zadań nałożonych na Komisję i są opracowane rzetelnie. Weryfikacja efektów kształcenia obejmuje ocenę efektów przedmiotowych oraz ocenę końcowych efektów kształcenia a więc proces dyplomowania. Ocena wymagań egzaminacyjnych (efektów przedmiotowych na kierunku *zarządzanie* jest przeprowadzana na podstawie analizy: prac egzaminacyjnych (zaliczeniowych), sylabusów przedmiotowych, matrycy efektów kształcenia i planu studiów. Ocena wymagań egzaminacyjnych dotyczy również przedmiotów kończących się zaliczeniem. Ocena wymagań egzaminacyjnych weryfikuje poprawność realizowanych metod weryfikacji założonych efektów kształcenia; ocenia zgodność zakresu tematycznego egzaminu z treścią programową ujętą w sylabusie przedmiotowym i efektami kształcenia zawartymi w matrycy efektów kształcenia. Wymagania egzaminacyjne weryfikowane są przede wszystkim w odniesieniu do przedmiotów realizowanych na danym kierunku po raz pierwszy, jak również w przypadku zajęć prowadzonych przez nowych nauczycieli akademickich. Ocena poziomu merytorycznego i poprawności przygotowania prac dyplomowych jest przeprowadzana na podstawie analizy prac dyplomowych złożonych do obrony w danym roku akademickim. Weryfikacja poprawności prac dyplomowych opiera się na wymogach ujętych w Zarządzeniu nr RKO/0210/4/08 Rektora Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku z dnia 4 marca 2008 r. w *sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać prace dyplomowe i egzamin dyplomowy w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku*. Zdaniem Zespołu oceniającego, zarządzenie to powinno zostać zmodyfikowane z uwagi na istotne zmiany ustawie w Prawo o szkolnictwie wyższym. Należy np. kreślić wymogi dla pracy dyplomowej profilu praktycznego, który jest realizowany na kierunku *zarządzanie*. Komisja określa, czy poziom merytoryczny prac dyplomowych

odpowiada wymogom stawianym pracom dyplomowym; weryfikuje poprawność formalnej strony pracy; ocenia zgodność zakresu tematycznego prac dyplomowych z danym kierunkiem studiów i modułem specjalnościowym, wybranym przez studenta; weryfikuje rzetelność recenzji. Przegląd tytułów prac dyplomowych obejmuje weryfikację zgodności zakresu tematycznego pracy z kierunkiem studiów oraz wybranym modułem specjalizacyjnym. Ocenie podlegają wszystkie tytuły prac dyplomowych realizowanych w danym roku akademickim. Opinie absolwentów o programie nauczania, kadrze nauczającej, organizacji procesu dydaktycznego i osiągniętych efektach kształcenia, zbierane są za pomocą dobrowolnej i anonimowej ankiety. Za organizację ankietyzacji oraz przedstawienie raportu z badania odpowiedzialne jest Biuro Karier. Kwestionariusz ankietowy jest dostępny na stronie internetowej uczelni. Uczelniane Biuro Karier zajmuje się także monitorowaniem karier zawodowych absolwentów. System i narzędzia weryfikacji zakładanych efektów kształcenia osiąganych przez studenta stanowią element jednolitych zasad sporządzania sprawozdania z dydaktyki, które zostały wprowadzone decyzją Rektora nr RK/0211/2/2013 z dnia 28 maja 2013 roku. Powyższa regulacja określa: tryb, formę i instrumenty służące weryfikacji zakładanych efektów kształcenia na każdym kierunku studiów w tym na kierunku *zarządzanie*.

Weryfikacją zakładanych efektów kształcenia osiąganych przez studenta od roku akademickiego 2013/2014 zajmuje się Wydziałowa Komisja ds. Weryfikacji Zakładanych Efektów Kształcenia i Monitorowania Programu Kształcenia. Tak więc system obejmuje weryfikację efektów kształcenia na każdym etapie procesu dydaktycznego.

Ocena jakości i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych odbywa się na podstawie analizy danych pochodzących z dokumentacji procesu dydaktycznego oraz oceny zajęć i dotyczy: poziomu merytorycznego zajęć, warunków kształcenia, w tym przede wszystkim infrastruktury dydaktycznej; liczebności grup wykładowych, ćwiczeniowych, projektowych, seminaryjnych; wyposażenia biblioteki i czytelnicy; dostępu studentów do komputerowych baz danych i katalogów; oceny pracy dziekanatu i poziomu obsługi studentów. Ocena jakości zajęć dydaktycznych jest wspomagana anonimową ankietą oceny procesu dydaktycznego wypełnianą dobrowolnie przez studentów. Wzór ankiety oraz zalecany tryb postępowania ustala zarządzenie Rektora. Innym istotnym instrumentem oceny jakości procesu dydaktycznego są hospitacje zajęć realizowane na każdym semestrze. Plan hospitacji ustala Rada Wydziału. Z przeprowadzonych hospitacji sporządza się protokoły. Hospitacje zajęć dydaktycznych dotyczą wszystkich nauczycieli akademickich, a przede wszystkim młodszych pracowników naukowo-dydaktycznych. Zakłada się przeprowadzanie hospitacji zajęć co najmniej dwóch pracowników dydaktycznych w każdym semestrze. Hospitacje zajęć dydaktycznych mogą być prowadzone przez dziekana, kierownika katedry lub uznanych, doświadczonych dydaktyków wskazanych przez dziekana. Wzór protokołu hospitacji zajęć dydaktycznych określa zarządzenie Rektora. Wyniki ankiet i hospitacji są wykorzystywane w okresowych ocenach pracowników i w procesie awansowania nauczycieli akademickich. Z pracownikami, którzy uzyskali negatywne opinie, dziekan lub kierownik katedry jest zobowiązany przedyskutować powody otrzymanej opinii i wspólnie określić działania zaradcze. Po upływie każdego roku akademickiego z przeprowadzonych ankiet i hospitacji oraz sposobu wykorzystania ich wyników dziekan sporządza pisemne sprawozdanie, które składa Rektorowi. Wyniki ankietyzacji i hospitacji zajęć dydaktycznych oraz inne informacje dotyczące jakości kształcenia pozostają dostępne do wiadomości władz rektorskich, dziekańskich, kierowników katedr i samorządu studentów. Ocena warunków socjalnych studentów dotyczy głównie warunków w uczelnianych pokojach gościnnych oraz bufecie. Ocenę warunków socjalnych studentów ujmuje w swoich analizach Wydziałowa Komisja ds. Monitorowania Posiadanych Zasobów Materialnych i Dostępności Informacji.

System zakłada, iż wnioski wynikające z monitorowania wyznaczonych obszarów jakości kształcenia wykorzystywane są do podnoszenia konkurencyjności wydziału oraz

kwalifikacji absolwentów w skali regionu i kraju; doskonalenia warunków realizacji i jakości procesu dydaktycznego; dostosowywania efektów i programu kształcenia do wymagań zmieniającego się otoczenia, w tym głównie regionalnego rynku pracy; prowadzenia przejrzystej polityki kadrowej i nagradzania wyróżniających się pracowników; wspierania innowacji dydaktycznych; doskonalenia narzędzi weryfikacji i oceny procedur w zakresie zapewnienia jakości kształcenia; kształtowania skutecznej polityki wydziału w zakresie rekrutacji, tworzenia nowych modułów specjalizacyjnych lub nowych kierunków studiów.

Analiza dotycząca oceny jakości kształcenia na wydziale, w tym wnioski i zalecenia co do ewaluacji systemu, są dokonywane przynajmniej raz w roku akademickim, w szczególności na posiedzeniach Rady Wydziału. Dziekan przedstawia sprawozdanie z działania Systemu Prorektorowi ds. Dydaktyki i Spraw Studenckich w terminie do 31 października każdego roku akademickiego. Wzór sprawozdania oraz zalecany tryb postępowania ustala zarządzenie Rektora. System reguluje również zasady rozwiązywania sytuacji konfliktowych i patologicznych. Wszyscy studenci są informowani o nietolerowaniu przejawów zachowań patologicznych. W programie studiów realizowany jest przedmiot Ochrona własności intelektualnej, wskazujący m.in. na naganność przepisywania tekstów autorskich i traktowania ich jako własne. Ponadto, każdy student przed złożeniem pracy dyplomowej składa do dziekanatu stosowny dokument, w którym oświadcza, że: praca dyplomowa została napisana przez niego samodzielnie; przedstawiona praca jest pracą autorską; w swojej pracy korzystał z materiałów źródłowych w granicach dozwolonego użytku wymieniając autora, tytuł pozycji i źródło jej publikacji; praca nie ujawnia żadnych danych, informacji i materiałów, których publikacja nie jest prawnie dozwolona; praca nie była wcześniej podstawą żadnej innej procedury związanej z nadaniem stopni, tytułów naukowych, dyplomów ani tytułów zawodowych i że jest świadomy, że przywłaszczenie sobie autorstwa albo wprowadzenie w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu jest przestępstwem. W razie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przez studenta czynu polegającego na przypisaniu sobie autorstwa istotnego fragmentu lub innych elementów cudzego utworu, Rektor zleca przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego na zasadach określonych w *Regulaminie studiów*. Na Wydziale w Ełku do weryfikacji oryginalności prac dyplomowych, nie jest stosowany system antyplagiatowy.

Nie toleruje się ściągania na zaliczeniach, egzaminach, o czym studenci są szczegółowo powiadamiani przy okazji omawiania kryteriów zaliczenia przedmiotu i przed egzaminami/zaliczeniami. Osoba prowadząca egzaminy ma obowiązek przerwać egzamin studentowi jeśli stwierdzi, że student korzysta z pomocy innych studentów lub niedozwolonych urządzeń czy materiałów. W punkcie ksero zabronione jest także kserowanie całych książek i innych materiałów w całości.

Na podstawie przeprowadzonej wizytacji, spotkań z kadra akademicką, władzami Filii i Wydziału, studentami, a także przedłożonej dokumentacji można stwierdzić, że wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia na kierunku *zarządzanie* funkcjonuje i jest wykorzystywany do doskonalenia jakości kształcenia. Zespół oceniający otrzymał do wglądu sprawozdania Komisji funkcjonujących na Wydziale odnoszące się do realizacji zadań obejmujących kierunek *zarządzanie* oraz sprawozdanie dziekana wydziału z efektów funkcjonowania systemu. Sprawozdanie z weryfikacji zakładanych efektów kształcenia i Monitorowania Programu Kształcenia za rok 2013/2014 objęło wyniki badania opinii absolwentów, wykładowców oraz przedstawicieli rynku pracy. Badanie losów absolwentów przeprowadziło Biuro Karier. Wnioski raczej potwierdzały wysoki stopień zadowolenia absolwentów z procesu kształcenia. Ankieta dotycząca weryfikacji zakładanych efektów kształcenia została skierowana do wykładowców i przedstawicieli rynku pracy. Niektóre uwagi były krytyczne np. że określona liczba efektów jest zbyt duża, a także iż efekty kształcenia zostały zbyt ogólnie sformułowane, co powoduje trudności w ich weryfikacji i pomiarze. W sprawozdaniu z prac Komisji przedstawiono ocenę zgodności wymagań

egzaminacyjnych z sylabusem, formą weryfikacji zakładanych efektów dla wszystkich przedmiotów ujętych w planach studiów kierunku *zarządzanie*. Oceniono też zasadność formy zajęć oraz sposobów weryfikacji wobec celu i efektów przedmiotowych. Zwrócono uwagę na zbyt częste stosowanie testów jako sposobów oceny efektów kształcenia. Zdaniem Zespołu oceniającego należy opracować szerszy katalog sposobów weryfikacji efektów kształcenia z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych. Przeprowadzono badanie opinii pracodawców dotyczące przygotowania absolwentów do pracy zawodowej. Pracodawcy dobrze ocenili przygotowanie studentów do pracy zawodowej. Zespół oceniający uważa, iż należy określić precyzyjnie cele i efekty kształcenia jakie student ma osiągnąć podczas praktyki zawodowej co jest szczególnie konieczne w przypadku prowadzenia profilu praktycznego .

Przedstawiono sprawozdanie z oceny końcowych efektów kształcenia. Dokonano oceny tematów 93 prac dyplomowych prowadzonych przez siedmiu promotorów. Sformułowano uwagi, które dotyczyły, m. in. zbyt ogólnego ujęcia tytułów prac bez wskazania problemu badawczego, braku wskazania badanego podmiotu. Ponadto oceniono 7 wylosowanych prac dyplomowych. Dokonano oceny wartości pracy, zgodności jej zakresu z kierunkiem oraz jakością recenzji. Sformułowano krytyczne uwagi co do jakości recenzji jak i zakresu tematycznego jednej pracy. Przedstawiono wyniki analizy z monitorowania oceny poziomu zadowolenia studentów z warunków studiowania za semestr zimowy 2013/2014. Ocena, w formie badania ankietowego, obejmowała cztery obszary: poziom obsługi studentów, wyposażenie i baza lokalowa, dostępność i kompletność przekazywanej informacji, programu studiów. Ostatnie pytanie ankietowe miało charakter otwarty. W badaniu wzięło udział 226 studentów kierunku *zarządzanie*. Wnioski jakie wyciągnięto z wyników badania ankietowego były konstruktywne i prowadziły do działań naprawczych. Były to decyzje dotyczące zmian obsady w dziekanatach, jak i podjęcie szkoleń dla pracowników z uwagi na losowe rotacje kadry. Stwierdzono, iż należy popularyzować wśród studentów dostęp do bazy EBSCO. Zwrócono uwagę na niski poziom świadomości wśród studentów o możliwościach korzystania z zasobów informacyjnych wydziału, w tym w szczególności Biura Karier. Stwierdzono że nie było negatywnych uwag dotyczących programu kształcenia. Doskonalenia natomiast wymaga zbyt skomplikowany proces uzyskiwania składania dokumentów np. w sprawach socjalnych. Ocena jakości kadry akademickiej została ujęta w sprawozdaniu na podstawie badań ankietowych /opinii studentów oraz hospitacji. Ocena odniosła się oddzielnie do wydzielonych grup nauczycieli: po raz pierwszy prowadzących zajęcia, asystentów, adiunktów i samodzielnych nauczycieli akademickich. Zidentyfikowano najwyżej i najslabiej ocenionych nauczycieli. Podjęto rozmowy z osobami, które otrzymały słabe oceny od studentów. Dziekan poinformował, że Uczelnia czyni starania dla pozyskania kadry, która związana byłaby z Ełkiem i posiadała wysokie kwalifikacje, co nie jest łatwe.

Zespół oceniający otrzymał do wglądu plan hospitacji oraz jego realizację. Ogólna ocena jakości pracy dydaktycznej nauczycieli na podstawie hospitacji w semestrze zimowym wypadła dobrze. Ocena zajęć w ramach hospitacji obejmuje ocenę organizacji zajęć, zgodność z sylabusem, przygotowanie zajęć, komunikatywność, kontakt ze studentami. Przedstawiono zespołowi oceniającemu protokoły hospitacyjne. Są w nich zawarte jednak pojedyncze zalecenia np. dotyczące zwrócenia większej uwagi na aktywne formy zajęć. Dokonano oceny systemu ECTS. Nie formułowano żadnych zastrzeżeń. Dokonano również oceny zgodności koncepcji kształcenia kierunku *zarządzanie* z misją i strategią Filii i Wydziału, stwierdzając jej pełną zgodność. Przeprowadzono badania ankietowe dotyczące oceny bazy lokalowej (w tym bufetu, parkingu, zaplecza hotelowego, punktu ksero), wyposażenia sal, laboratoriów i bibliotek .

W wyniku przeprowadzonego monitoringu i analizy wskazanych obszarów jakości kształcenia opracowano wytyczne dla prac wszystkich Komisji. Na przykład dla Wydziałowej Komisji do Monitorowania procesu Dyplomowania i wymagań Egzaminacyjnych opracowano nowe formularze dla oceny wymagań egzaminacyjnych, prac dyplomowych,

weryfikacji tematów prac dyplomowych. Należy podkreślić, iż Wydział ma opracowany harmonogram realizacji poszczególnych zadań, Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia na cały rok akademicki z określeniem terminu realizacji (miesiąca), zakresu zadania, jednostki odpowiedzialnej za realizację zadania, częstotliwości badania, wykorzystywanych narzędzi oceny. Jest to, w opinii zespołu oceniającego, cenny plan działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, wspierający systematyczny monitoring i ocenę przyjętych zadań .

Przestawiono zespołowi oceniającemu sprawozdanie dziekana z działalności wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia za rok 2012/2013. Rozmowa z Komisją ds. Jakości Kształcenia, Dziekanem Wydziału oraz przedstawiona dokumentacja pozwalają stwierdzić, iż wewnątrz system zapewnienia jakości kształcenia jest skuteczny i pozwolił na ocenę kluczowych czynników determinujących jakość kształcenia oraz wprowadzenie działań doskonalących. Zespół oceniający dostrzega zaangażowanie Dziekana Wydziału i Władz Filii w doskonalenie jakości procesu kształcenia .

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia uwzględnia ocenę systemu upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia, oraz wprowadzanych zmian .

Ocena dostępności informacji na temat kształcenia dotyczy:

1) Oferty dydaktycznej, która obejmuje dane o: zasadach rekrutacji, poziomach kształcenia, systemach i programach studiów, obowiązujących praktykach, studiach podyplomowych i innych możliwościach kształcenia na Wydziale Zarządzania Filii w Ełku. W ofercie zwraca się uwagę na różne formy studiowania (m.in. indywidualny tok studiów i indywidualną organizację studiów, wyjazdy zagraniczne dla najlepszych studentów), warunki do aktywności naukowej (m.in. koła naukowe studentów), kulturalnej i sportowej.

2) Informacji, które muszą być powszechnie dostępne w wersji papierowej (informatory, katalogi, ulotki, plakaty, wydawnictwa dydaktyczne itp.) i elektronicznej (Internet).

3) Aktywnych form promocji Wydziału Zarządzania realizowanych przez okresowe spotkania z młodzieżą, nauczycielami szkół średnich, studentami (dni otwarte wydziału, coroczne edycje konkursów „Młody Menedżer” i „Grammar’s Great”, seminaria, spotkania dyskusyjne itp.) oraz przedsiębiorcami (cykliczne edycje „Forum Menedżerów”).

4) Wyników zewnętrznej oceny jakości kształcenia na wydziale (PKA, rankingi), przyznanych certyfikatów jakości kształcenia, które muszą być dostępne dla wszystkich zainteresowanych, a w szczególności dla: potencjalnych kandydatów na studia, studentów, pracodawców, pracowników administracji państwowej i samorządowej, nauczycieli akademickich i całego środowiska naukowego.

Analizą i oceną dostępności informacji na temat kształcenia na Wydziale Zarządzania Filii w Ełku zajmuje się Wydziałowa Komisja ds. Monitorowania Posiadanych Zasobów Materialnych i Dostępności Informacji. Komisja przeprowadziła ocenę dostępności i kompletności informacji poprzez badanie ankietowe wśród studentów. Badanie ankietowe obejmowało ocenę dostępności informacji obejmującej: zasady rekrutacji, rozkład zajęć i zmiany zajęć w planie, plan i efekty kształcenia, organizacja sesji egzaminacyjnej, dyżury pracowników, organizacja praktyk zawodowych, stypendia, program Erasmus. Opinie obejmowały również narzędzia i środki przekazu. Komisja sformułowała wnioski. Nie stwierdzono istotnych słabości tego systemu. Zdaniem Zespołu oceniającego również sprawozdania poszczególnych Komisji oraz Dziekana z funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia mogą być w formie syntetycznej upowszechniane drogą elektroniczną .

8.2).

Na podstawie przeprowadzonych rozmów podczas spotkań ze studentami i nauczycielami oraz przedłożonej dokumentacji można stwierdzić, iż w procesie zapewnienia jakości

kształcenia na kierunku *zarządzanie* biorą udział studenci, kadra akademicka oraz interesariusze zewnętrzni. Istotną rolę w budowaniu kultury jakości kształcenia pełni Rada Opiniodawczo-Doradcza. Senat Uczelni powołał Radę Opiniodawczo-Doradczą Kierownika Filii w Ełku. W skład Rady wchodzi oprócz władz Filii i Wydziału - Prezydent Ełku, Starosta powiatowy, wójtowie gmin powiatu ełckiego, siedmiu przedstawicieli przedsiębiorstw i instytucji, dwóch przedstawicieli samorządu studentów, sekretarz.

Konsultacje dotyczące np. koncepcji kształcenia odbywały się przede wszystkim w ramach Forum Menedżerów, czyli spotkań panelowych organizowanych cyklicznie przez Wydział Zarządzania. Wydział Zarządzania Filii w Ełku Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Białymstoku od dwóch lat organizuje cykliczne spotkania (jedno w semestrze), które mają na celu rozwijanie współpracy i wymianę doświadczeń pomiędzy przedstawicielami świata biznesu i świata nauki. Jest to pionierska inicjatywa, będąca istotnym krokiem w integracji działań uczelni z przedstawicielami lokalnego biznesu dotyczących rozwoju przedsiębiorczości na Warmii, Mazurach i Suwalszczyźnie.

Do tej pory odbyły się cztery edycje Forum Menedżerów, a trzecie spotkanie zorganizowane było przy współpracy z Parkiem Naukowo-Technologicznym w Ełku. Oprócz zapraszanych przedsiębiorców w spotkaniach biorą również udział wybrani studenci Wydziału oraz przedstawiciele lokalnych władz samorządowych i instytucji okołobiznesowych. Organizacja opisywanych paneli dyskusyjnych daje możliwość systematycznej debaty z interesariuszami zewnętrznymi zorientowanej na doskonalenie efektów kształcenia, rozpoznania potrzeb przedsiębiorców i lokalnego rynku pracy w zakresie pożądanego profilu absolwenta, nawiązania kontaktów obejmujących realizację praktyk i staży dla studentów Wydziału, wymiany poglądów na temat roli szkolnictwa wyższego i Uczelni w procesie rozwoju regionu Warmii i Mazur. Stałym elementem forum są również badania ankietowe lub wywiady z zapraszanimi gośćmi.

Spotkania Dziekana Wydziału z władzami samorządowymi odbywały się także w trakcie ich uczestnictwa podczas: inauguracji roku akademickiego, konferencji, dni otwartych Wydziału oraz innych uroczystości i spotkań okolicznościowych. Dyskusje na temat programów kształcenia miały również miejsce w gronie wszystkich pracowników Wydziału (nie tylko zaliczanych do minimum kadrowego) oraz przedstawicieli studentów podczas posiedzeń Rady Wydziału Zarządzania. Przedstawiciele Samorządu Studentów brali czynny udział w zebraniach z pracownikami Wydziału dotyczących analizy kierunkowych efektów kształcenia. Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni są także członkami wszystkich Komisji działających w ramach Wydziałowego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia na Wydziale Zarządzania Filii w Ełku a więc biorą aktywny i bezpośredni udział we wszystkich systemowych ocenach jakości kształcenia.

Studenci na spotkaniu z zespołem oceniającym wskazywali, iż nie mają bezpośredniego dostępu do informacji związanych z wynikami monitorowania jakości procesu kształcenia. Przedstawiciele studentów obecni w gremiach odpowiedzialnych za ten proces przekazują informacje w tym zakresie pozostałym studentom. Mają oni świadomość jak ważna jest jakość kształcenia i są świadomi swojej roli w funkcjonującym na Wydziale procesie zapewniania jakości kształcenia

Przedstawiciele Samorządu Studentów aktywnie uczestniczą w posiedzeniach Senatu oraz pozostałych gremiach mających na celu podnoszenie jakości kształcenia. Władze Wydziału prowadzą otwartą politykę informacyjną skierowaną do studentów dotyczącą jakości kształcenia. Przedstawiciele studentów uczestniczą również w procesie oceny osiągniętych efektów kształcenia, opiniują plan i program studiów, mają realny wpływ na zmiany w nim dokonywane. Studenci często też wychodzą z własną inicjatywą dotyczącą udoskonalania programu studiów.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna / biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+/-	+	+	+	+/-	+
umiejętności	+/-	+	+	+	+/-	+
kompetencje społeczne	+/-	+	+	+	+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1)

Struktura zarządzania wizytowanym kierunkiem jest przejrzysta i zgodna z zasadami i celami wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Na kierunku zarządzanie prowadzone są badania opinii studentów, systematycznie dokonywane są przeglądy programowe, monitorowane są warunki studiowania. Wyniki oceny wykorzystywane są do doskonalenia procesu dydaktycznego.

8.2)

W procesie zapewnienia jakości kształcenia bierze udział kadra akademicka, studenci oraz przedstawiciele rynku pracy skupieni wokół inicjatywy Forum Menedżerów .

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1	Koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	Program studiów		X			
4	Zasoby kadrowe		X			
5	Infrastruktura dydaktyczna		X			

6	Prowadzenie badań naukowych	nie dotyczy				
7	System wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	Wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Pozycja konkurencyjna kierunku i Wydziału Zarządzania Filii w Ełku na lokalnym rynku szkolnictwa wyższego jest dobra, o czym w głównej mierze decyduje brak innych uczelni oferujących studia na kierunku *Zarządzanie*. W skali regionalnej Wydział ma już jednak kilku istotnych konkurentów. Są to uczelnie publiczne o stosunkowo wysokiej jakości kształcenia, dobrym wizerunku i renomie, co pozwala stwierdzić, że rozwój kierunku *zarządzanie* wymaga szczególnych działań zwiększających pozycję konkurencyjną w regionie.

Perspektywy rozwoju kierunku *Zarządzanie* powinny być związane przede wszystkim z działaniami w zakresie eliminacji jego słabości oraz wykorzystania szans i eliminacji zagrożeń. Za najistotniejsze należy uznać ciągłe działania w zakresie doskonalenia jakości kształcenia i dostosowywania efektów kształcenia do potrzeb i wymagań regionalnego otoczenia biznesu i administracji. Należy kontynuować współpracę i utrzymywać dobre relacje z przedsiębiorcami oraz przedstawicielami władz lokalnych i regionalnych. Należy rozwijać takie formy współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym, które będą poprawiać pozycję absolwentów na rynku pracy.